

slovenski čebelar

2

Letnik LXXXVI — Leto 1984

slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

št. 2

1. februar

letnik 86

VSEBINA

Martin Mencej: V letu 1984 praznujemo slovenski čebelarji dva izjemna jubileja	33
Jože Grabrijan: Čebelarjeva opravila v februarju	36
Janko Božič: Čebelarski pašni kastro	38
inž. Franc Šivic: Ali muha res ne da kruha?	42
Ivan Esenko: Plastični matičniki v praksi	46
Jože Hribar: Zimsko življenje čebel	48

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

inž. Miro Rukavina: Moje izkušnje z begalnice in plastično matično rešetko	49
Ivan Esenko: Moje izkušnje pri prezimovanju matic	51
inž. Marjan Debelak: Vprašanja in odgovori v zvezi s čebelarjenjem z zaklado	52

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Janez Mihelič: Z osme seje izvršnega odbora ZCDS	57
Janez Mihelič: Regijska posvetovanja so bila izredno uspešna	58
Jože Hribar: Čebelarsko srečanje	59

OSMRTNICE

BILTEN MEDEX

dipl. oec. Aleš Mižigoj: Čebelarji bilten je vaš	I
Ivan Esenko: Seminar za pridelovalce matičnega mlečka	II
Muhič, Esenko: Izdelava sterilnih satnic	IV

CONTENTS

M. Mencej: In the year 1984 the Slovene beekeepers celebrate two exceptional jubilees	33
J. Grabrijan: Beekeeper's occupations in February	36
J. Božič: Beekeeping forage land register	38
F. Šivic: Does a fly bring bread	42
I. Esenko: Plastic queen cells in practice	46

OUR BEEKEEPERS' EXPERIENCES

M. Rukavina: My experience with plastic queen excluder	49
I. Esenko: My experiences with hibernation of beequeens	51
M. Debelak: Questions and answers concerning beekeeping	52

FROM THE SOCIETY LIFE

J. Mihelič: From 8th session of the Executive council of ZCDS	57
Editor: Regional conferences have been successful	58
J. Hribar: The beekeepers meeting	59

OBITUARIES

MEDEX BULLETIN

Mižigoj: Beekeepers — the Bulletin is yours	I
Esenko: Seminar for the producers of the royal jelly	II
Esenko: Making sterile foundation	IV

Slika na naslovni strani: Vzrejevalec vrhunskih selekcioniranih matic in strokovnjak za umetno osemenje matic J. Havlin iz ČSSR. Foto Ivan Esenko

V LETU 1984 PRAZNUJEMO SLOVENSKI ČEBELARJI DVA IZJEMNA JUBILEJA

MARTIN MENCEJ

V zgodovini čebelarstva sta dva slovenska moža, ki sta izjemno vplivala na razvoj čebelarstva vede in prakse ne samo v slovenskem merilu, ampak v evropskih razsežnostih. Oba sta živela v 18. stoletju in tako praznujemo letos 250-letnico rojstva Antona Janše in 200-letnico smrti Petra Pavla Glavarja.

Doba, v kateri sta živela in delala čebelarska preporoditelja in novatorja Janša in Glavar, je bila prelomnica v zgodovini evropskih narodov, ki je imela svoj odsvit tudi v čebelarstvu. Iskra, ki je tlela od kmečkih uporov v 15. in 16. stoletju, se je razplamenela in sprostila produkcijske sile, ki so se v nedrih fevdalne družbe razvile do takšne stopnje, da jim je postajal fevdalni družbeni sistem pretesen. Avstrijsko monarhijo, v kateri je živelo slovensko ljudstvo, sicer niso pretresali revolucionarni spopadi kot pri ne-

katerih drugih evropskih narodih, pač pa je bila plemiška samovlada s cesarico Marijo Terezijo na čelu prisiljena uvesti upravno-politične in gospodarske reforme. Sedemletna vojna in prazna državna blagajna je narekovala preusmeritev gospodarskega razvoja. Temelj blaginje naj bi bila zemlja. Zato naj država pospešuje kmetijstvo in tako je dobilo čebelarstvo svoje enako-pravno mesto med drugimi kmetijskimi panogami. Sledila je sprememba v dotedanji davčni politiki. Podložniška posest je bila ločena od gosposke in davki so bili predpisani za vsako kategorijo posebej. Tako ni mogla zemljiška gospoda nič več »odrajtovati«¹ davek na račun podložnih kmetov—tlačanov. Omogočeno je bilo, da je kmet bolj zanesljivo razpolagal s svojo imovino, torej tudi s čebelami, kar je bilo do tedaj izključno v domeni gosposke. In prav v tem obdobju, sredi 18. sto-

letja, ki ga štejemo kot obdobje prosvetljenega absolutizma v Avstriji, na gospodarskem področju pa se je uveljavil fiziokratizem, sta se s svojimi čebelarstvi izkušnjami in dognanji uveljavila in pospeševala čebelarstvo dva naša rojaka: Janša na cesarskem Dunaju kot sin podložniškega kajžarja iz Breznice na Gorenjskem, Glavar pa kot vsestransko razgledan magister bogoslovnih in modroslovnih znanosti najprej v Komendi na Gorenjskem, potem pa v Lanšperžu na Dolenjskem.

Janša je bil tako samonikel in izreden čebelarstveni strokovnjak ter mojster samouk v čebelarstvu, da se je povzpел visoko nad svoje sodobnike v Evropi, kar je pokazal in dokazal s svojim čebelarjenjem. Izkušnje, spoznanja in vednosti, ki jih je prinesel ta neuki kmet z Gorenjskega in jih izpopolnjeval na cesarskem Dunaju, je prenesel v svoji dve knjigi z naslovom Pogovor o rojenju (1771) in za tem Popolni nauk o čebelarstvu (1775).

Janša ni imel **neposrednega** vpliva na stanje in razvoj čebelarstva na Slovenskem, ker sta bili obe knjigi pisani v nemščini, nemščini pa so bili pri nas kos le izobraženci. Niti s svojo praktično dejavnostjo ni posegel na Kranjsko, ker se je omejil na Dunaj z okolico in na Moravsko, kamor je prevažal čebele na ajdovo pašo. Pri našem preprostem človeku so imeli šele prevodi njegovih pisanih del svoj odmev. Njegov levji delež pri snovanju in izdaji čebelarstvenega patenta, ki ga je izdala 1775 cesarica M. Terezija in je veljal za najmodernejši zakon na področju čebelarstva tistega časa, je segel tudi v našo deželo. Če z vsemi svojimi predlogi glede širjenja in pomoči podložnim kmetom na področju čebelarstva ni dosegel uspeha, so bile temu krive tedanje družbenopolitične razmere, ki jih je ustvarjal vladajoči razred.

Če sta Janševa življenjska pot in njegovo delo v glavnem znana, sta pa njegovega sodobnika Glavarja še da-

nes polna neznank. Zaradi njegove zagonetne življenjske poti so se spletale okoli Glavarja legende vse do najnovejšega časa. Če izvzamemo kratke biografske podatke o Glavarjevem življenju J. H. Stratila (Eine skizirte Biographie, 1922) in Th. J. Rechfelda (Eine biographische Skizze, 1848), je bil pisatelj I. Pregelj pravzaprav prvi, ki je po 200 letih Glavarjevega rojstva seznanil širšo slovensko javnost z njegovo **domnevno** življenjsko potjo v ljudski povesti P. P. Glavar — lanšperški gospod, ki je izšla 1922 pri Mohorjevi družbi v Celju. Vse do najnovejše dobe pa je bilo Glavarjevo življenje in delo knjiga s še nepopisanimi listi in praznimi. Šele v prvi polovici tega stoletja so z zanesljivejšimi podatki zapolnjevali praznine, v glavnem slavisti dr. F. Kidrič, A. Gspan, predvsem pa dr. J. Glonar, ki se je temeljito poglobil v razpoložljivo dokumentacijo in v svoji obširni kritični razpravi prikazal v Slovenskem čebelarju 1938. leta (Sl. čeb., št. 7) Glavarjevo življenje in delo. Ostalo pa je še veliko neznank, domnev in podmen, kakor pravi sam dr. Glonar v razpravi.

Ob 250-letnici Glavarjevega rojstva smo se slovenski čebelarji oddolžili njegovemu spominu s spominsko slovesnostjo in odkritjem spominske plošče na benefičijski hiši v Komendi in dali s tem močno pobudo za opis Glavarjevega življenjskega opusa, kolikor so to omogočila najnovejša spoznanja in dognanja, česar zaradi pomanjkljive dokumentacije niso mogli prejšnji raziskovalci. Z izdajo knjige Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu (ZČDS, 1972) so avtorji knjige Stane Mihelič, Jože Stabej in Viktorijan Demšar vsak s svojega področja izluščili iz novejše dokumentacije pač največ, kar je bilo mogoče.

Neprecenljivo uslugo sta napravila slovenski kulturni zgodovini Jože Stabej in Marija Verbič, ko sta po skoraj 200 letih (1951) izbrskala in rešila po-

zabe »izgubljeni« in vse do tedaj toliko iskani Glavarjev slovenski rokopis Pogovor o Zhebelnih rojou. Prav tako gre priznanje prof. Stanetu Miheliču, ki je kot čebelarški strokovnjak, slavist in poznavalec tedanje dobe mojstrsko jezikovno posodobil Glavarjev rokopis z ustreznim komentarjem. Kakor je S. Mihelič postavil trajen spomenik A. Janši 1934. leta, tako je Glavarja kot čebelarja približal današnjemu čebelarju.

S tem pa nikakor ni rečeno, da je knjiga o Glavarju in njegovem delu na gospodarskem, čebelarškem in kulturnem področju napisana že do vseh podrobnosti. Prav tako kakor čakojo zgodovinarje, predvsem pa jezikoslovce še nadaljnja raziskovanja in preučevanja, bodo morali tudi čebelarji odgovoriti na odprta vprašanja s čebelarškega področja.

Že to, kar so raziskovalci izluščili iz pozabe in P. P. Glavarja iztrgali iz legendarne pripovedovanj, govori o eni naših najbolj zanimivih oseb v 18. stoletju, ki se je visoko dvignila nad tedanjo duhovno in posvetno gosposko na Kranjskem. Čeprav je bil vzgojen in izobražen v tedanjem nemškem in italijanskem konzervativnem duhovskem okolju, je bil v njen občutek pripadnosti slovenski deželi in imel je kmečko, zemeljsko posvetno naravo. S svojimi izrednimi sposobnostmi za gospodarjenje, umno in napredno kmetijstvo, kar je lahko uresničeval na najemniški posesti malteških vitezov v Komendi in potem v Lanšprežu na Dolenjskem, to očitno dokazuje. Svojega razsežnega tovrstnega znanja (obvladal je tudi 6 jezikov), izkušenj in novatorskih dosegov pa ni izrabljal le v svojo korist. Razdal jih je podložnim kmetom, tlačanom, jih spodbujal k umnejšemu kmetovanju in jim tudi pri tem gmotno pomagal do boljših uspehov na vseh področjih kmetijske dejavnosti, posebej še čebelarstva.

Bil je med prvimi, ki je čutil potrebo pomagati našemu preprostem in zaočalemu kmečkemu ljudstvu poleg ustne tudi s pisano besedo v domačem slovenskem jeziku, »ker v naši deželi to nemštvo na kmetih ni razumljivo in nikomur ni v korist«, kakor sam pravi. Slovenska pisana beseda je bila pred tem z redko izjemo nabožne vsebine. Glavar pa je bil prvi (z izjemo Kranjske pretike), ki je pri nas pisal zunaj okvira nabožne literature. Kot umen in izkušen čebelar se je glede tega še posebno uveljavil na čebelarškem področju.

Komu naj bi sicer poslala tedanja Kmetijska družba v Ljubljani naročilo (bil je član te družbe), naj preuči in da svoje pisno mnenje za »Predlog za izboljšanje čebelarstva v c. kr. deželah«, ki ga je poslala dunajska vlada 1768. leta Kmetijski družbi na Kranjskem? V svojem obširnem poročilu je opisal stanje in čebelarjenje v tej dobi pri nas in opisal svoje 44-letne izkušnje ter prizadevanja na tem področju. S tem poročilom je domnevno podprl Janševo imenovanje za prvega čebelarškega učitelja, hkrati pa pripomogel do izdaje »Čebelarškega patenta« cesarice M. Terezije. Sočasno pa je dopolnil pisanje Valvasorja in Scopolija o stanju čebelarstva na Slovenskem.

Na Dolenjskem, kjer je bilo tedaj čebelarstvo zelo slabo razvito, čebelarjenje pa primitivno in zanemarjeno, je Glavar skušal s predavanji in gmotno pomočjo dvigniti to zvrst kmetijstva na višjo stopnjo. V ta namen je tudi organiziral čebelarško šolo za čebelarstva začetnike iz vrst mladine podložnih kmetov. To je bila hkrati prva čebelarška šola v zgodovini slovenskega čebelarstva.

Pred 200 leti so naši čebelarji poznali Glavarja kot velikega domoljuba, naprednega kmetovalca, socialno čutečega dobrotnika in pa — izrednega ter neutrudnega čebelarja in čebelarškega učitelja. Potem pa se je za 150

let njegovo ime pozabilo. In vendar so morali ta vsega občudovanja vredna energija, znanje in dejavnost zapustiti vidne sledove predvsem na območjih, kjer je živel in deloval. Zato veljajo deloma še danes misli, ki jih je zapisal dr. Glonar pred 50 leti v Slovenskem čebelarju: »In tako počiva v stran od sveta in velikih potov v grobu brez spomenika in napisa. In vendar nje-

govo delo živi, čeprav ni zapisano, da je Glavarjevo«.

Dosti tega je v zadnjem polstoletju odkritega in preučenega, predvsem po zaslugi čebelarske organizacije. So pa še praznine, kakor je že rečeno, in 200-letnica smrti naravnost izziva, da dobi ta naša znamenita in zaslužna oseba v naši zgodovini svojo popolnejšo podobo.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V FEBRUARJU

JOŽE GRABRIJAN

Čeprav se je v panjih že začelo novo življenje, s čebelami nimamo veliko dela. Matica je že zalegla prva jajčka za novo generacijo delavk. V januarju sem zapisal, da čebelar previdno, brez ropota, odpre vratca panja in prisluhne, kako čebelice zimujejo. To je tudi vse. Vsako drugo ukrepanje pride v poštev le v izjemnih primerih, saj je februar navadno še zimski.

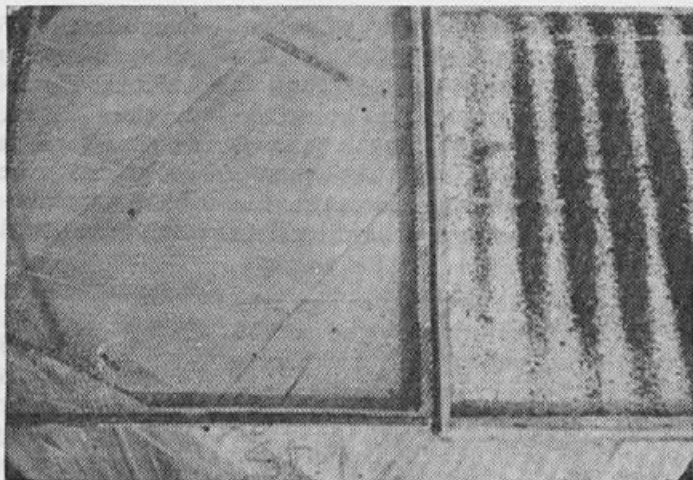
Zato bomo malo pokramljali še o pravih zimskih opravilih, ki jih postorimo kje v kakšni delavnici ali posebni sobi za čebelarska dela. Načrtovali bomo tudi to in ono, kar bo treba napraviti med letom. Končno se lahko pogovorimo tudi o izletnem dnevu.

Že pred leti so pisci pisali o tako imenovanem vložku, ki ga lahko potisnemo pod gnezdo. To je lepenka, karton ali nalašč za to izdelan vložek. Sam sem si ga že pred leti omislil in napravil. Izdelal sem ga iz kosa ultrapasa velikosti podnice z 1×1 cm leseno letvico na vseh štirih straneh. Pozneje sem temu dodal še mrežico proti varo. V ta namen sem pri jesenskem pregledu ostrugal podnico, s ploščatim železom pa sem iz notranjosti panja izbil ameriško žrelo, jo ostrugal in namazal z lojem. Pozneje, tik pred zimo, sem odprl zagozo in potisnil vložek od zunaj pod gnezdo družine.

Tak vložek ima veliko prednosti. Ob primernem vremenu lahko od spredaj

odprem zagozo in brez tresljajev izvlečem vložek, ne da bi odpiral panj. Tako lahko marsikaj ugotovim. Ugotavljam število mrtvic, količino odmrle varoe in iz tega izračunam stopnjo okuženosti. Če vemo, da pozimi odmre 8 do 10 odstotkov varoe, je približna stopnja okužbe 10-krat večja. Na primer, če je odpadlo 50 primerkov varoe, lahko računamo s 500 primerki varoe, kar velja že za hujšo okužbo in temu primerno je treba ukrepati. Če je drobir lip, suh, brez kristalčkov, je to znamenje, da so čebele dobro prezimile. Čebele drobijo kristaliziran med, če ta ni primeren, in družina trpi pomanjkanje vode. Med mrtvicami lahko najdemo mrtvo matico. Če so se po dolgi zimi začele čebele trebiti po satju, in na vložku to takoj opazimo, moramo računati z grižo ali mnogo hujšo in nevarno boleznijo nosečo. Grižo pozdravi nekaj izletnih dni. Ko čebele izlete, se otrebijo, prinese prvo obnožino in vodo. S tem se prehrana normalizira. Mnogo bolj trdovratna je noseča, ki slabi družino kar nekaj naslednjih mesecev. Uspeh prezimovanja je poleg primerne hrane in miru pozimi močno odvisen od starosti prezimujočih čebel in od matice. Če po končani poletni paši, ko preneha dotok virov medičine, ne dokrmeljemo čebel ali jih ne prepeljemo na primerno pašo, pride do zmanjšane zaleganja matice.

Čebele so dobro
prezile na 5 do
6 ulicah. Foto J.
G.

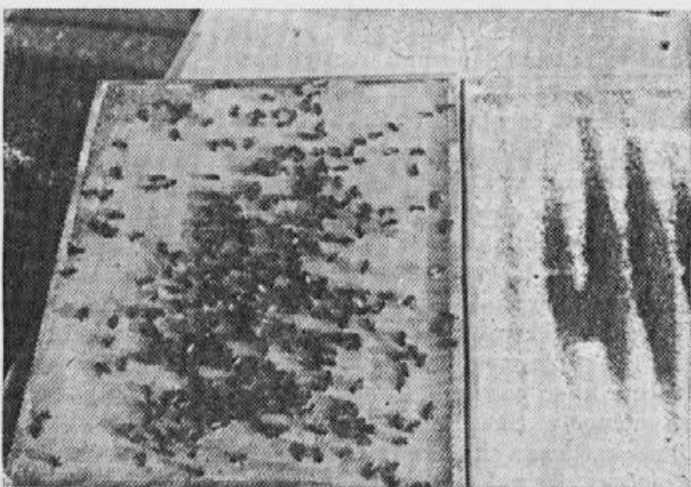

Mladic, ki bi vzdržale hudo zimo, je premalo. Starejše čebele, ki jih je bilo v jeseni še obilo, pa nezadržno hitro odmirajo. V zgodnji spomladi pa je delavk premalo, da bi prinašale vodo, obnožino in medičino ter ogrevale zalego. Iz tega je sklepati, da moramo po končani poletni paši poskrbeti, da bo matica obilo zalegala, da gre družina v zimo z obilo mladih čebel. — Tu je tudi odgovor, zakaj je veliko mrtvic in zakaj so spomladi družine šibke.

Zadnja leta se za čebelarjenje odloča vse več ljudi. Nekaj besed o tem, kam in kako postaviti čebelnjak. Seve-

da si velikost in način izvedbe določi vsakdo sam. V čebelarških knjigah bomo našli skice in načrte; pogovorimo se tudi z izkušenim čebelarjem. Opozoril bi na nekatere pomembne stvari, predvsem na lego čebelnjaka. Čebelarjenje nam bo veliko bolj uspešno, če postavimo čebelnjak v zavetno lego. Čebela je otrok sonca. V zavetni legi čebele veliko bolj uspešno delajo kot na kakem griču ali na ravnem polju, kjer večinoma vleče veter. Tudi poleti lahko računamo na slabše pridelke, če čebelnjak ni primerno postavljen. Čebelnjak naj stoji sam zase, nikakor ne

Cebele so dobro
prezile na 4
ulicah, mrtvic pa
je razmeroma ma-
lo. Foto J. G.

kot pristrešek, vezan na druga poslopja, ki ima pozimi svojo funkcijo, kot so n. pr. drvarnice, šupe, skednji in podobno. Čebelnjak naj ne bo skladišče ropotije ali orodja, ampak ga imejmo le za čebele in čebelarstvo opremo. Tako bomo imeli večje zadovoljstvo in tako tudi boljši uspeh pri svojem delu s čebelami.

Zdaj pa o pričakovanju prvega izleta. Ko se temperatura dvigne nad 10 stopinj C, se pojavijo pri žrelih prve čebeličice, ki veselo zlete in se otrebijo. Okolico čebelnjaka, posebno pred panji, smo že prej očistili in potrosili z drobirjem, da živalce ne bodo padale v sneg. Čebelar naj bi si ta dan vzel dovolj časa za opazovanje. Če družina zelo množično izletava, je to dobro znamenje. Drugače pa je, če izletava malo čebel. Brezmatična družina se po končanem izletu ne more umiriti, čebele iščejo okrog žrela. Če družina poleg še močno šumi, je gotovo brez matice. V takih primerih hitro ukrepamo, dodamo rezervno družino, če pa te nimamo, pa brezmatično družino pridružimo

drugi družini. Panj pa zapremo, da ne pride do ropanja.

Poskrbimo tudi za vodo, da jo imajo čebele v bližini. Najbolje je, da je ta tekoča. V ta namen si omislimo star bojler, ki ga obesimo pri čebelnjaku. To je pocinkana posoda, ki ji namestimo pipico (ventil), da voda počasi kaplja na cik-cak izdolbeno desko. Tak napajalnik nam vzdrži nekaj dni, potem pa ga moramo ponovno napolniti.

Naberemo tudi mrtvice in drobir za pregled. Iz mrtvic ugotavljajo okužbo z nosemo in pršico. Drobir pošljemo, če še nimamo ugotovljene varoe. Če pa varoo že imamo, pa to ni potrebno.

Tudi kuga čebelje zalege ali huda gniloba čebelje zalege se nevarno širi. Zato previdnost ne bo odveč.

Po nekaj izletnih dneh bo zacvetela leska in jelša. Čebeličice bodo prinesle prvi pridelek: dragoceno obnožino. Takrat je spet čas, da se čebelar dlje zadrži pred čebelnjakom in opazuje. Če družina lepo nosi obnožino, je z družino zanesljivo vse v redu. Seveda ocenjujemo po letu in beri obnožine tudi moč družine.

ČEBELARSKI PAŠNI KATASTRI (ČPK)

JANKO BOZIC

Za racionalno izkoriščanje čebelje paše je potrebno poznati razširjenost medovitih rastlin, potek medenja in razširjenost čebelarstva. Za določevanje poteka medenja je potrebna dobro organizirana opazovalna in prognoistična služba medenja (ne bere medu). Opazovalna služba medenja pri Medexu je v bistvu opazovalna služba ber medu. Da se lahko določi kapacitivnost vseh stojišč, je potrebno kartirati sestoje medovitih rastlin ali rastlin, ki so pomembne za raziskovano območje. Seveda pa je potrebno imeti kartirana tudi vsa možna in obstoječa stojišča. Vse to mora prikazati

ČPK. Pri kartiranju čebelje paše ne bomo smeli poznati občinskih in republiških meja, ki jih je nakazal človek, čebele pa jih ne poznajo.

ČPK OBČINE KRŠKO

Pred dvema letoma sem v gimnaziji izdelal mladinsko raziskovalno nalogo: Čebelarstvo v krški občini. Del naloge je tudi ČPK. Izdelal sem ga na pregledni karti občine v merilu 1:50000. Čebeljo pašo sem prikazal z vegetacijsko karto. Kasneje sem poleg opisov dodal še pašni koledar za vsako vegetacijsko združbo. Pašni ko-

ledarji prikazujejo kvalitativno dejanski poprečni potek medenja. Razširjenost čebelarstva sem prikazal z označitvijo vseh stojišč (stalnih in prevozniških). Vsako stojišče je označeno s številko v seznamu čebelarjev in s simboli je označeno tudi število družin. Seznam čebelarjev zajema tako člane kot nečlane.

V praksi je najbolj koristna karta razširjenosti čebelarstva, ki omogoča uspešno delo pri zatiranju čebeljih bolezní. Vegetacijska karta pa služi le za približno podobo čebelje paše, ki pa ne zadovoljuje pri urejanju dovoza čebel na prevaževalska pasišča (pravi kostanj v Gorjancih — lokalno pomemben za prevaževalce). Obstoječi kataster je premalo dinamičen in ne dovolj natančen, zato bo potrebno izdelati za to območje bolj natančen kataster.

Iz svojih izkušenj predlagam te oblike ČPK:

Pregledne karte razširjenosti čebelarstva

Vsaka občina bo morala imeti karto razširjenosti čebelarstva v merilu 1 : 50000, na kateri bodo označena vsa stojišča z natančnim številom družin. Takšna karta je nujno potrebna pri zatiranju čebeljih bolezní in delu ČD.

V ta namen bo ZČD Slovenije organizirala letošnjo jesen (1984) popis vseh čebeljih stojišč. Popis bo potekal po občinah, nosilci pa bodo ČD v občinah. Ta bodo določila popisovalce, ki se bodo razdelili na popisna območja. ČD bodo morala za poravnavo stroškov popisovalcev najti rešitev znotraj občine. Vsak popisovalec bo moral imeti občinsko pregledno karto v merilu 1 : 50 000 in popisane liste. Občinska pregledna karta v merilu 1 : 50 000 se dobi na geodetski upravi občine. Nekatere občine še nimajo preglednih kart. ČD teh občin, ki karte ne bi mogla dobiti na tem naslovu, jo lahko nabavi pri Partizanski knjigi v Ljubljani.

Za vsako občino bo potrebno toliko kart, kolikor bo popisovalcev, poleg teh pa še dve za končno obliko karte. Popisovalci bodo morali popisati po vaseh vsako stojišče in ga označiti na karti s številko popisnega lista, ki opisuje stojišče. Čimbolj natančen popis je potreben pri stalnih in prezimovalnih stojiščih, medtem ko je pri prevaževalskih pomembna le lokacija in število družin, po možnosti pa še izvor čebel — od kod so jih pripeljali. Še bolj natančna navodila bodo dobila ČD ob popisu s popisnimi listi, še pred prevaževalsko sezono pa jih bodo opozorili na evidentiranje prevaževalskih stojišč. Tako zbrane podatke bodo ČD ali ZČD občin poslale na ZČDS. Poslati bodo morale vse popisne liste in vse karte, ki so jih uporabljali pri popisu, in dve karti za izdelavo preglednih kart razširjenosti čebelarstva. Popis bodo obdelali računalniško.

ČD in ZČD občin bodo dobili izdelane karte razširjenosti čebelarstva, seznam stojišč (po lokacijah in seznam čebelarjev — kar vse pripada karti) ter rezultate računalniške obdelave z obrazložitvijo. Ti bodo prikazali razvitost čebelarstva v občini. Rezultati obdelave vseh občin pa bodo objavljeni na primernem mestu.

Zaradi računalniške obdelave bo potrebno vsakemu stojišču določiti koordinate, prilagojene UTM (Universal transverse Mercator) koordinatne mreže, ki bo vpisana v karte.

Seznam stojišč bo tudi po koordinatah stojišč.

Vsako leto bodo morala ČD poslati spremembe v seznamih ZČDS, vsakih pet let pa bo potrebno obnoviti popis. S podatki o popisu in rezultatih popisa bodo razpolagala ČD in ZČDS.

Računalniška obdelava je nujna zaradi množice zbranih podatkov ter možnosti nadaljnje uporabe računalnika pri delu čebelarske organizacije. Računalnik je lahko uspešen pripo-

moček pri zatiranju čebeljih bolezni in pri administrativnih postopkih v društveni dejavnosti, pri uvedbi karanten, pri obveščanju o obveznem zdravljenju, itd.

Za vsako občino bodo izdelali le eno karto razširjenosti čebelarstva. Če jih bodo ČD hotela imeti več, si jih bodo morala sama izdelati. Računalniško obdelavo pa bo lahko dobilo vsako ČD s seznamom svojega članstva. ZČD Slovenije pa bo imela od vsake občine karto in rezultate obdelave, tako občinske kot skupne. Čebelarstvo posameznih pašnih območij pa bo obdelano še posebej.

Na podlagi tako izdelanih kart bodo izdelali karto razširjenosti čebelarstva v merilu 1 : 200 000 za vso Slovenijo mi bo sestavni del karte pašnih območij Slovenije, ki jo že izdelujejo.

KARTA MEDOVITIH OBMOČIJ SRS

Karta medovitih območij obravnava izkoriščanje čebelje paše kot ekološki pojav. V okviru medovitega območja so pašne razmere ne glede na razširjenost čebelarstva približno enake. To pomeni, da so v okolici katerega koli naključno izbranega stojišča enake vegetacijske združbe v približno enakem razmerju. Težje je s poimenovanjem območij, kar pa bo bolj jasno, ko bo izdelana karta. Medovita območja bodo prikazali z barvanjem in šrafiranjem. Karta bo v merilu 1 : 200 000. Dodana ji bo tudi karta razširjenosti čebelarstva, ki bo pripomogla k boljšemu razumevanju izkoriščenosti čebelje paše. Vsako medovito območje bo imelo opis klimatskih, mikroklimatskih in orografskih razmer za čebelarjenje, opis razširjenosti medovitih rastlin v vegetacijskih združbah, opis absolutnega medenja, podatke o dejanskih berah in poteku medenja glede na bere, opis razširjenosti čebelarstva z računalni-

ško obdelavo popisa na posameznih območjih ter opis dejanskih možnosti za povečanje čebelarstev, novih čebelarstev, možnosti za dovoz čebel morebitno prenasičenost čebel ter seveda stanje čebeljih bolezni na posameznem medovitem območju. Po možnosti pa bo dodana še fenološka karta glavnih medovitih rastlin.

Tako narejena karta bo primerna za publiciranje in bo dostopna širšemu krogu čebelarjev. Seveda bo potrebno vsako bistveno spremembo o vpisu sporočiti v Slovenskem čebelarju. Iz karte in opisa bo lahko vsak čebelar dobil podobo o čebelji paši in njenem izkoriščanju v Sloveniji.

VEGETACIJSKA KARTA SLOVENIJE

Podrobne informacije o razširjenosti medovitih rastlin dobimo iz vegetacijske karte Slovenije, ki jo izdeluje biološki institut na SAZU. Karta je v merilu 1 : 50 000 in vsebuje zelo podrobne informacije o vegetaciji. Žal pa je do njene objave še daleč. Verjetno pa bo karta dostopna z diapozitivi. Karta seveda ne prikazuje natančno posameznih sestojev medovitih rastlin, kar je nujno za ČPK. Ko bo karta izdelana, bo potrebno opisati medenje za vsako združbo. Tako bomo dobili dobro prikazano razširjenost medovitih rastlin in njihovo medenje. S pomočjo karte razširjenosti čebelarstva pa bo moč ugotoviti tudi izkoriščenost čebelje paše.

ČEBELARSKI PAŠNI KATASTER

ČPK je treba najprej izdelati za tista medovita območja in paše, na katera prevažajo čebele. Le za taka območja je izdelava ČPK ekonomsko upravičena.

ČPK je potrebno izdelati na kartah v merilu 1 : 50 000 za smreko in jelko ter za druge vrste, ki so v velikih se-

stojih; v merilu 1 : 10000 ali 1 : 5000, (odvisno od možnosti nabave kart) za akacijo, pravi kostanj in druge medovite rastline in kmetijske površine, ki tvorijo manjše sestoje.

Tako bo omogočeno natančno kartiranje medovitih rastlin in čebeljih stojišč.

Prav tako je tudi pri ČPK nujno uporabiti izpopolnjeno UTM koordinatno mrežo zaradi računalniške obdelave in vodenja. Osnovni kvadrant mora meriti 50 × 50 m (oziroma 100 × 100 m).

Za pašno področje, ki ga obravnava ČPK, je najprej potrebno raziskati klimatske, mikroklimatske in orografske faktorje, ki so pomembni tako pri postavljanju stojišč kakor tudi pri ugotavljanju medenja. Delno bo to že opisano in zbrano v opisu medovitih območij. Nakazati bo potrebno le posebnosti.

Najpomembnejša za ČPK je razširjenost medovitih rastlin in rastline, ki predstavlja raziskovano pašo. Za kartiranje je potrebno imeti nekaj znanja iz fitocenologije. Raziskati je potrebno vse sestoje, v katerih so razširjene raziskovane medovite rastline, in jih prikazati z barvanjem in šrafiranjem. Pri tem po potrebito uporabljati izkušnje fitocenologov.

Na ZČD Slovenije pripravljamo podrobnejša navodila, ki jih bodo še objavili v Slovenskem čebelarju.

Za opis medenja je potrebno poznati potek medenja medovitih rastlin. Za samo uravnavanje izkoriščanja čebelje paše pa je potrebno natančno opisati in vrisati stalna, že obstoječa prevaževalska in možna prevaževalska stojišča čebeljih družin. Pri določevanju novih stojišč je potrebno upoštevati kapacitivnost pasišča, že obstoječa stojišča in principe izkoriščanja čebelje paše.

Ker se razširjenost čebelarstva stalno spreminja, jo je potrebno kartirati na paus papir, še bolje pa na celuloid

ali pleksi steklo. Za risanje je moč uporabljati voščene svinčnike zaradi lažjega odstranjevanja ob novem vpisu. Vse to bo jasno, ko bo že izdelan kakšen ČPK, ki bo zaživel v praksi pri urejanju razmer na pasišču.

V Posavju nameravamo izdelati ČPK za kostanj na Gorjancih, kasneje pa tudi za Krško polje, če bodo sejali več ajde. Pri tem nameravamo vključiti srednjo naravoslovno šolo v Brežicah. Poleg teh dveh se kažejo potrebe po raziskovanju vrbine. Prav tako si bomo prizadevali za več akcije in za setev medovitih rastlin. Vse to je trenutno le lokalnega pomena.

Vsa ČD, ki imajo pašna območja lokalnega pomena za prevažanje, bodo morala sama poskrbeti za izdelavo ČPK. Pri tem jim lahko veliko pomagajo srednje naravoslovne šole. Za pašna področja širšega pomena pa bo morala organizirati izdelavo ČPK ZČD Slovenije, seveda s sodelovanjem čebelarjev. S pomočjo opazovalne službe, prognostične službe in kart se določi kapacitivnost za vsa stojišča. S pomočjo tako izdelanega katastra bo lahko odgovorno ČD urejalo dovoz čebel. Za uravnavanje dovoza čebel pa bo potrebno določiti enotna merila. Pri izdelavi teh lahko prav tako vključimo srednje naravoslovne šole, še posebej biološke krožke, lahko pa tudi študente biologije, gozdarstva in agronomije. K izdelovanju katastrov pa bomo pritegnili tudi mladinske raziskovalne akcije.

KAKO V PRAKSI UPORABLJATI ČPK

Določevanje kapacitivnosti stojišč bom opisal v navodilih za izdelovanje ČPK. Pri uravnavanju dovoza čebel na pasišče imajo velike izkušnje čebelarji v Prekmurju.

Na ČPK morajo biti prikazana vsa možna stojišča skupaj s stalnimi. Prav tako pa morajo biti označena na te-

renu. Za uspešno vodenje pasišča mora imeti vsak ČPK tudi seznam stojišč in seznam stalnih čebelarjev, ki ga je treba dopolniti s seznamom čebelar-

jev prevaževalcev. Druge podrobnosti o urejanju dovoza čebel pa ureja pravilnik o izkoriščanju čebelje paše.

Janko Božič

ALI MUHA RES NE DA KRUHA?

INZ. FRANC SIVIC

Med poklicnimi čebelarji v Sloveniji je le malo takšnih, ki bi jim bil glavni pridelek med. Večina se je posvetila pridelovanju matičnega mlečka. Ta dejavnost namreč zagotavlja vsako leto ob enako vloženem delu približno enak pridelek ne glede na vremenske prilike. Prevladuje mnenje, da je pridelovanje medu preveč odvisno od večje ali manjše radodarnosti narave, kar seveda postavlja na kocko čebelarjevo socialno varnost.

V naslednjih vrsticah želim predstaviti našim bralcem Vikija Marvina z

Da se Viki Marvin ne boji čebel in da jih dobro pozna dokazuje ta slika. Foto V. Marvin

Vogrškega pri Novi Gorici, ki že vrsto let uspešno čebelari na med. Ta čebelji pridelek, delno tudi v satju, prinaša Vikiju pretežni del dohodka in mu omogoča, da svoj čebelarski obrat iz leta v leto bolj modernizira in povečuje. Toda vse to ni prišlo samo od sebe. Bilo je potrebnih nešteto skoraj nečloveških naporov in neprespanih noči, ko je prevažal svojih več kakor dvesto panjev tudi na sedem različnih pasišč letno. Ob vsakem prevozu je moral panje ročno raztovoriti in potem natovoriti na kamion. Seveda pa bi bili vsi ti naporji zaman brez njegovega odličnega strokovnega znanja in predvsem brez temeljitega poznavanja pasišč.

Čebelariti je začel leta 1955, ko je dopolnil 23 let. Prve panje si je izdelal sam in še danes jih izdeluje, kar zanj ni težko, saj je izučen mizar. Leta 1961 se je kot čebelar zaposlil pri kmetijskem posestvu Šempeter, kjer so imeli ob Vikijevem prihodu obrat z 200 čebeljimi družinami; polovica jih je bilo v AŽ panjih, polovica pa v LR nakladnih. V dveh letih se je čebelarski obrat povečal na 600 naseljenih panjev, nakar ga je skupaj z osebjem prevzel Agromel. Toda Viki v novi delovni organizaciji ni bil zadovoljen. Kaj kmalu je ugotovil, da Agromelovo čebelarstvo nima bodočnosti in že po enem letu je službo odpovedal ter se posvetil izključno širjenju svojega čebelarskega obrata.

Danes ima 150 AŽ panjev, zloženih v tri kontejnerje, in 70 nakladnih panjev, ki jih ne prevaža. Ob neki

priliki sem ga vprašal, zakaj nakladnih panjev ne proda, pa mi je odgovoril, da so tako priročni za pregledovanje, da prav uživa ob delu z njimi. Njegovi AŽ panji so narejeni iz lesonita in stropora. Devetsatar tehta komaj 13 kg, torej za 12 do 15 kg manj kakor enako velik klasični panj iz lesa. Tudi kontejnerji so ustrezno lažje konstrukcije in zato cenejši, kar neposredno vpliva na prevozne stroške in na hitrost prevažanja z enega pasišča na drugo.

V dvajsetih letih čebelarjenja na med je prišel Viki Marvin do določenih ugotovitev, ki so često v nasprotju s splošno veljavnimi načeli naše stroke. Med drugim je trdno prepričan, da je zanj boljši devetsatar od deset — ali celo enajstsatarja, da dobiva v daljšem časovnem razdobju (n. pr. v desetih letih) več medu od srednje močnih čebeljih družin kakor od zelo močnih. Kako utemeljuje to svojo trditev?

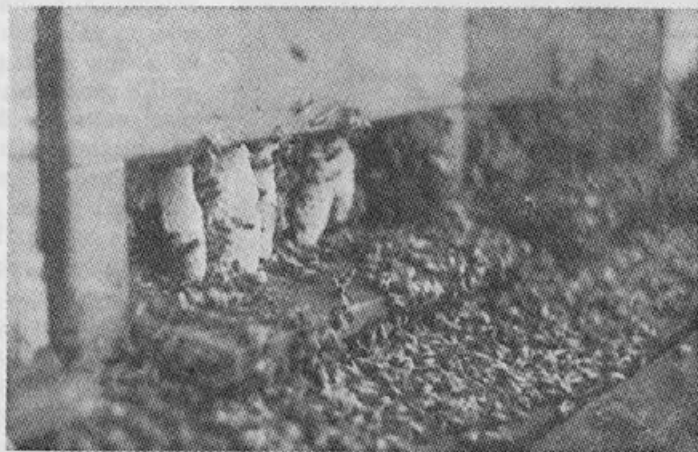
Večina paš v Sloveniji je slabih ali srednjih. Zelo živalna družina porabi večino nabranega medu za svoj razvoj in čebelarju skoraj nič ne ostane. Razen tega takšna družina vse prerada zaide v rojilno razpoloženje ravno na začetku paše, s čimer pade nabiralna vnema in z njo bera medu. Nasprotno pa srednje močna družina vedno nabere tudi nekaj za čebelarja. V dobri paši bera sicer zaostaja za bero najmoč-

Takšen je bil pogled na medene sate po končani akacijevi paši preteklo leto. Foto V. Marvin

nejših super družin, toda kolikokrat imamo takšne paše v Sloveniji? Ko mi je Viki pripovedoval o teh svojih opažanjih, je vedel, da posega na zelo občutljivo področje in da se z njegovimi izjavami mnogi naši priznani strokovnjaki in čebelarski teoretiki ne bodo strinjali. Ves čas najinih razgovorov je poudarjal, da velja to za njegove

Ker so devetsatni AŽ panji za dobre akacijeve paše premajhni, gradijo čebele satje včasih kar ob zrelu. Foto V. Marvin

Tudi avtor članka ni hotel zaostajati za Marvinom. O tem katera brada je lepša pa presodite sami. Foto: Šivic F.

Tudi Vikijsva soproga je dobra čebelarica. Za razliko od moža si je omislila predpasnik iz živih čebel. Foto: V. Marvin

klimatske in pašne prilike, ki so vse prej kakor idealne za redne in obilne bere medu.

Ker živi od tega, kar mu čebele prinesejo, mora razmišljati in delati strogo gospodarno. Novosti uvaža v redno prakso šele potem, ko jih je prej vsestransko in kritično preizkusil na manjšem številu panjev. Tako je na primer v zadnjem času ugotovil, da je manj dela in da so večje bere v tistih panjih, v katerih ni matične rešetke. Ta njegova trditev sicer ni nekaj novega, saj čebelarji brez matične rešetke nekateri lastniki nakladnih panjev pri nas in tudi v drugih deželah, predvsem tam, kjer imajo obilne paše. Res pa je, da je Viki verjetno edini v Sloveniji rešetko popolnoma odstranil iz AŽ panjev. Zato bo za bralce zanimivo, če jim na kratko opišem njegov način čebelarjenja.

Okrog 10. marca doda vsem čebeljim družinam sladkorno-medne pogače z dodatkom cvetnega prahu. Zaradi mile primorske klime je spomladanski razvoj družin zelo hiter. Seveda pa ga to dražilno krmljenje še spodbudi in večina čebeljih družin bo do nastopa akacijeve paše na vrhu moči.

Okrog 10. aprila vse panje natančno pregleda. Gnezda so navadno v gornjem, mediščnem delu. Vsaka družina mora imeti tedaj vsaj pet satov pokrite zalege. Če te norme ne dosega, ji pomaga z zaleženimi sati iz tistih panjev, ki se mu zdijo premočni, ali iz rezervnih prašilčkov. Slabičem likvidira matice in jim doda v sredino gnezda kompletno družinico iz prašilčka. Tistim iz prejšnjega leta poreže obe krili. Ugotovil je, da matice ki imajo odrezano le eno krilce, pogosto izgubljajo ravnotežje in med pregledovanjem padajo s satov na tla. Da bi imele čim več prostora za zaleganje, odstrani medene sate z obrobja in jih postavi pod gnezdo. Staro satje zamenja z mlajšim. ali celo s satnicami, če je v naravi kaj paše.

Tik preden začne cveteti akacija, to je okrog 10. maja, prestavi gnezdo skupaj z matico v spodnji plodiščni del. Nad gnezdo postavi prazno satje. Ob intenzivnem medenju čebele tako hitro polnijo prazne celice mediščnega satja, da jih matica ne utegne zaleči. Sveže nanescena medišča in med matico avtomatko potiskajo nazaj v plodišče, kjer je v tem obdobju njeno pravo mesto. V toplem sončnem vremenu cvete akacija komaj teden dni. Kakor hitro preneha paša, Viki panje iztoči. Za ta namen je izdelal poseben kontejner, v katerem so točilo na električni pogon, pribor za odkrivanje satja, posode za med in druga oprema. Omenjeni kontejner ob točenju preprosto spoji s kontejnerjem, iz katerega želi pobirati medeno satje. V tem zadnjem ometa Viki čebele z medenih satov in jih nosi v kontejner, kjer jih prevzame njegova žena. Ta satje odkrije, vloži v točilo in iztoči. Med je takoj po končani akacijevi paši zrel, posebno še, če je bilo vreme med cvetenjem toplo. V primeru, da iztočeni med ni povsem zrel, postavi polne sode za nekaj časa na sonce in nekoliko dvigne pokrove, da iz medu izpari odvečna voda.

Že dan po točenju prepelje kontejnerje na višje ležečo akacijo na Krasu, kjer šele začneja cveteti. Če je vreme ugodno, čebele tudi na njej napolnijo medišča. Med takoj iztoči in zapelje čebele še na tretjo akacijo v okolico Ilirske Bistrice. Viki priznava, da so to najbolj naporni dnevi v vsem letu, ko morata on in žena napreči vse moči.

Do nastopa naslednje paše na lipi (Soška dolina) imajo njegove čebele kakšnih deset dni trajajočo brezpašno dobo, če morda ne zamede smreka v Trnovskem gozdu ali v Hrušici. Da bi matice ne omejile zaleganja, poklada družinam medeno testo. Ker v panjih ni matične rešetke, zalegajo matice prosto v plodišču in medišču, kar v ve-

čini družin prepreči nastanek rojilnega razpoloženja. Paša na lipi je dolgotrajna. Nabrani med skladiščijo čebele v zgornjem delu panja, od koder med postopoma potiska matico v plodiščni del. Ko toči lipov med, je večina zalege skoncentrirana v spodnjem delu panja.

Seveda kljub opisanim ukrepom tu in tam kakšna družina zaide v rojilno razpoloženje. Prvi matičniki se pojavijo že pred akcijevno pašo in med njo. Takšno družinico Viki brez oklevanja likvidira in naredi iz nje več prašilkov, v prazni panj pa vsadi novo družino iz rezerve.

Med točenjem zaide v točilo tudi kakšen sat z nekaj zalege, kar je pri čebelarjenju brez rešetke razumljivo. Vendar pa čebelar takšne medene sate z zalego navadno pusti na robu mediščnega prostora in jih iztoči ob naslednji priložnosti.

Po končani lipovi paši se zastavi vprašanje, ali bo letos medila hoja in kje. Viki ve iz izkušenj, da hoja skoraj vsako leto nekje medi, samo poiskati je treba pravi kraj. Včasih postavi kontejnerje na različna stojišča in potem budno spremlja bere. Če ugotovi, da na določenem mestu čebele dobro nosijo, hitro prepelje tja še druge čebeljnake na dvigalkah.

S pašo na jesenski resi v Liki se konča čebelarska sezona. Če je resa dobro medila, so medišča polna medu in gnezda se nahajajo v plodišču; nasprotno pa si čebele med slabo pašo uredijo gnezdo v toplejšem delu panja, torej v medišču.

Svoj čas je prideloval Viki tudi precejšne količine peloda. Danes je s tem skoraj prenehal, in to iz dveh razlogov: cena za cvetni prah ni v sorazmerju s cenami za med in čebelje družine, ki jim je pred akacijevno pašo nastavljal smukače, so med pašo vidno oslabele in temu primerno nabrale manj medu.

Vikija Marvina sem v pretekli sezoni večkrat obiskal in fotografiral nje-

govo čebelarjenje v različnih fazah. Podobno sem počel leto poprej v Apalah, kjer sem bil dva dni gost pri največjem jugoslovanskem čebelarju — Janku Pislaku. To so dragoceni posnetki v obliki diapozitivov, namenjeni zlasti našemu čebelarskemu naraščanju v pouk in spodbudo. Oba omenjena čebelarja sta s svojim delom dosegla

takšne rezultate, da zaslužita vso pozornost čebelarske javnosti in hkrati vsak na svojem območju dokazala, da se da tudi v Sloveniji uspešno poklicno čebelariti. Če za koga, potem velja vse-kakor zanj tale modifikacija slovenskega pregovora: muha ne da kruha, ampak — pogačo.

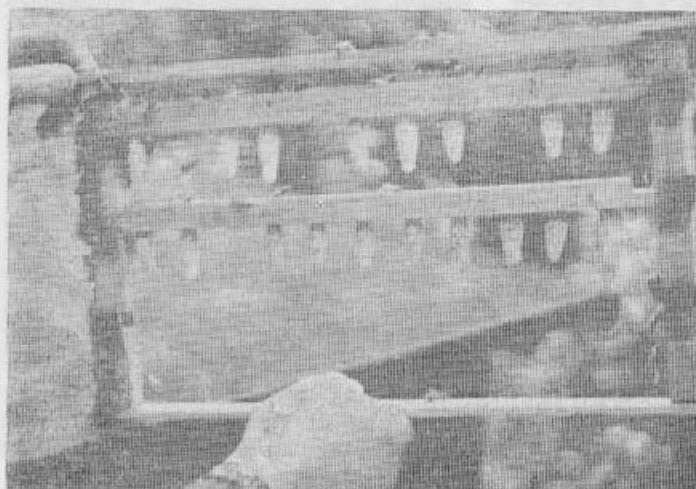
PLASTIČNI MATIČNIKI V PRAKSI

IVAN ESENKO

Že od leta 1981 ima Medex v prodaji matične lončke iz umetne snovi. Mnenja čebelarjev o uporabi plastičnih matičnikov pri pridelavi matičnega mlečka in vzreji matic so zelo različna. Kljub temu, da jih v trgovini s čebelarskim materialom veliko prodamo, so čebelarji nemalokrat v dvomih. »Plastika ni za v panj«, je splošno mnenje večine nezadovoljnih. Povedal bom nekaj osnovnih pravil za uporabo plastičnih lončkov, ki so pogoj za uspešen sprejem in nastavitev voščene gradnje na plastično osnovo. Edina slaba lastnost plastičnih matičnikov je v tem, da je njihov prvi sprejem v družini zelo skromen. Zato si pomagamo s tem, da vsadimo ličinke na kapljico raztopine

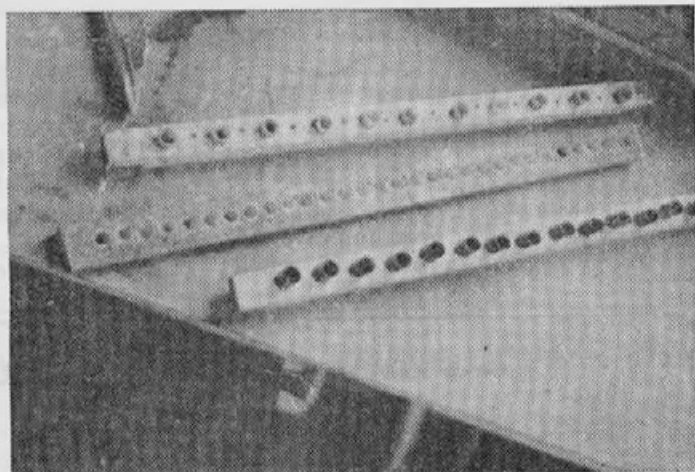
matičnega mlečka in destilirane vode v razmerju 1:1. Kapljica raztopine mora biti na dnu lončka konveksno izbočena, kapilarni tlak pa preprečuje ličinki, da bi potonila vanjo. Če nam ličinka pri vsajanju zaradi nerodnosti potone, moramo cepiti novo.

Pri pridelavi matičnega mlečka matičnike »stisnemo« drugemu poleg drugega, zaradi večjega učinka. Pri vzreji matic pa je navadno med matičniki prostora še za 1,5 matičnika, kar je orientacijski podatek. Redko posajeni matičniki na vzrejni letvici omogočajo intenzivnejšo nego matičnih ličink ter kvalitetnejšo graditev matičnikov, zato pri vzreji matic ne smemo pretiravati s številom matičnikov v redniku.

Lepo zgrajeni
matičniki na pla-
stičnih osnovah.
Foto I. Esenko

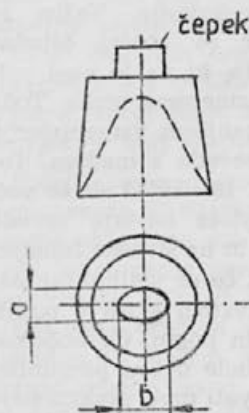
Tri različne vzrejne letvice. Zgornja letvica je za vzrejo matic, srednja letvica ima matične lončke vgreznjene v les in spodnja ima velike lončke, ki so se pokazali kot neuporabni. Vse tri oblike uporabljajo v ČSSR. Foto I. Esenko

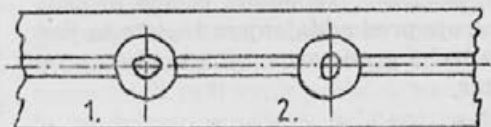
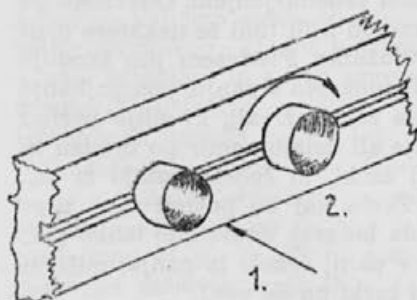
Idealna barva umetnih matičnikov je črna ali temna niansa kakšne druge barve, to pa zato, da se ob cepljenju žerk te kar najbolje vidijo na temni podlagi. Sicer pa barva umetnih matičnikov ne igra vloge v biologiji čebeljega gnezda. Matičniki, ki jih izdeluje Medex, so črni prav zaradi zgoraj

opisanega namena. Osnovno, kar daje prednost plastičnim matičnikom pred voščenimi, pa je njihova trajnost in higiena, saj se po končani sezoni lahko dezinficirajo (nosema).

Priterditev plastičnih narejenih matičnikov v DO Medex je najbolj univerzalna od vseh oblik tujih in

Matičnik vstavimo z ožjim delom (a) v utor letvice. Nato ga zavrtimo za 90 stopinj, da se vtisne v steno utora. Pri odvzemu matičnika postopek ponovimo v obratnem vrstnem redu.

pomembne vzrejne priprave. Elipast podaljšek na dnu lončka omogoča enostavno pritrditev matičnika v žleb vzrejene letvice. Matičnik vstavimo z ožjim delom v utor letvice. Nato ga zavrtimo za 90 stopinj, da se stisne v steno utora. Utor je globok 3 mm in prav toliko širok. Matičnike poljubno pritrujemo vzdolž

letvice (skupaj za mleček, bolj narazen za vzrejo matic).

Ravno preprosta pritrditev je tisto, kar daje prednost našemu matičniku pred vsemi drugimi. Za primerjavo navajamo fotografije čeških matičnikov ter shematski prikaz pritrditve našega tipa matičnika, v celoti razvitega v okviru DO Medex.

ZIMSKO ŽIVLJENJE ČEBEL

JOZE HRIBAR

Plemenjaki, ki so še po končani paši močno zasedali vse satovje, se krčijo, kakor da bi bili vsak dan šibkejši. Čebele izletavajo le ob toplih opoldanskih urah in se praše, toda dan za dnem manj, kajti vreme je vsak dan hladnejše. Najhujši čebelji sovražnik mraz jih stiska bolj in bolj, tako da končno zasedajo najmočnejši plemenjaki komaj 5 do 6 satov. Gnezdo, ki je zgoraj in spodaj obdano od medu in ima obliko krogle, so si izbrale tam, kjer se je izlegla zalega. Šum, ob dobri paši tako živahen, skoro popolnoma utihne, tako da, če še tako pazljivo prisluškujemo, komaj kaj slišimo. Življenje je v panju tako rekoč izumrlo. Vse čebele so se tesno oklenile matice, da bi jo obvarovale mraza. Da bi čim bolj izpolnile vse prostore, ne zasedajo samo ulic med satovi, ampak tudi vse prazne celice. Zimsko čebelno gnezdo je v obliki krogle najprimernejše, ker ima najmanjšo površino. Ta oblika čebele najbolj varuje pred oddajanjem toplote in jim je treba greti razmeroma majhen prostor.

V normalnih razmerah je pozimi poraba medu zelo majhna, posebno če ni stalnega in ne preostrega mraza. V takih okoliščinah porabi močan AŽ panj dnevno samo en do dva dkg medu. V januarju navadno nastopi oster

mraz, pa prisili čebele, da pojedjo več, da ohranijo primerno toploto. V teh primerih opazimo, da slab panj porabi več kot močan. Ko pa začne matica zalegati, navadno konec januarja ali v začetku februarja, tedaj je tudi poraba hrane veliko večja. Če nismo v jeseni dobro nahranili svojih družin, preti marsikateri smrt zaradi malomarnosti čebelarja, čeprav je blizu pomladansko prebujanje. Važen in odločujoč faktor za obstoj čebelne družine je toplota, ki pa je med polnim počitkom razmeroma nizka. Toda ob vsakem najmanjšem vznemirjenju takoj zakurijo, seveda z medom. Toplota poskoči na 10—15° C ali še več. To dviganje toplote nastaja seveda na stroške medu in na stroške čebelje zdravja, kajti če se velikokrat ponavlja, lahko povzroči grižo v panju ali pa celo popoln pogin. Če hočemo, da nam bodo čebele dobro prezimile, jih moramo varovati pred vsakim najmanjšim vznemirjenjem. Odvracati pa moramo od njih tudi še nekatere druge sovražnike. Predvsem jim škoduje preprih, mokrota v panju, pomanjkanje svežega zraka, živali, ki silijo pozimi v panje ali delajo nemir po bradah in sončni žarki, ki čebele vabijo iz panjev. Žrelo naj bo pozimi tako urejeno, da bo zrak neovirano lahko prihajal v panj, čebele iz panja, miši in sončni žarki pa ne vanj.

ČEBELARJI, BILTEN JE VAŠ — IZ PRAKSE ZA PRAKSO

Naša DO je po samoupravni organiziranosti enovita, vendar je glede na raznolikost svoje aktivnosti razdeljena v delovne enote: kooperacija, proizvodnja s skladišči, maloprodaja, komerciala ter strokovne službe. S tako organiziranostjo smo dosegli bistveni cilj, da ugotavljamo uspešnost poslovanja vsake delovne enote po stroškovnih mestih, po nosilcih stroškov. Skratka, delavci imajo tako povsem jasen pregled nad gospodarjenjem posamezne enote, kot ga imajo delavci v tistih delovnih organizacijah, ki so organizirane v TOZD-ih, le da je naša organiziranost glede na stroške mnogo cenejša — bolj gospodarna.

Posebej pomembno mesto ima delovna enota Kooperacija. IV tej enoti imamo vključene vse oblike dolgoročnega sodelovanja posameznih čebelarjev z našo DO, ki jim čebelarjenje predstavlja osnovni ali dopolnilni vir dohodka. V našem dolgoročnem programu imamo jasno načrtano nalogo; v organizirani pridelavi zagotoviti zadostno količino medu in drugih čebeljih pridelkov, ki jih potrebujemo v naši predelavi in s tem seveda tudi zagotoviti ustrezne količine čebeljih izdelkov za domači in tuji trg.

Dolgoročno povezovanje čebelarjev se je v zadnjih letih zelo povečalo po številu kakor tudi po količini čebeljih pridelkov, ki jih ti kot blagovni pridelovalci dobavijo naši DO. Za bla-

govne pridelovalce je izjemno pomembno, da je pridelovalec, v našem primeru čebelar, strokovno dobro usposobljen, da ima na razpolago naj-sodobnejšo opremo, tj. sredstva za delo, ter da ima zagotovljen trajen odkup čebeljih pridelkov, ki so predmet dolgoročnega sodelovanja.

Živimo v času elektronike in računalništva, se pravi v visoko tehnično razviti dobi, ki tudi ne more iti mimo, čebelarstva kot vse pomembnejše kmetijske panoge pri nas in v svetu. Res je, da se je nekaj »premaknilo« tudi pri čebelarjih v smislu sodobnejšega čebelarjenja, vendar bo neogibno potrebno hitreje uvajati sodobno tehnologijo. Tudi tukaj velja zlato pravilo, da mora znanost tesno sodelovati z neposredno prakso tako, da so novosti — izboljšave resnično v korist neposrednemu pridelovalcu. Znano je, da že samo dobra organiziranost pri pripravi dela pomeni včasih že pol opravljenega dela. Od organizacije naprej je seveda potrebno, da imamo ustrezna sodobna sredstva za pridelavo in ob upoštevanju teh dveh temeljnih faktorjev s pogojem, da imamo močne družine, bomo imeli tudi velik pridelek na enoto pridelkov v našem primeru je to čebelji panj.

Prepričan sem, da je po reku »več glav več ve«, veliko število čebelarjev, ki posebej zdaj, v mrtvi sezoni, razmišljajo in tudi praktično pripravljajo, to

je izdelujejo panje in drugo opremo na podlagi dolgoletnih izkušenj, da bi prav te novosti prinašale večji pridelek na posamezen panj.

Naša DO si zelo prizadeva, da bi čebelarjem omogočila z uveljavo sodobne opreme povečati pridelek in ga poceniti na enoto pridelka. Dobrodošel nam je vsak predlog, katerega vodilo je posodobiti pridelavo čebeljih pridelkov.

Naša DO ima tudi pravilnik o inovacijah, ki je izdelan na podlagi zakona o združevanju dela, zakona o varstvu izumov, tehničnih izboljšav in znakov razlikovanja. Namen pravilnika je, da se izumitelja — ustvarjalca ustrezno zaščiti in nagradi, seveda pa mora biti izpolnjen pogoj, da novator, izum ali tehnično izboljšavo od trajno uporabo naši DO.

Regijska posvetovanja, ki jih je v letu 1983 organizirala Čebelarstva zveza

SRS, so bila zelo dobro obiskovana in veliko število čebelarjev je imelo dosti koristnih predlogov za uspešnejše čebelarjenje.

Želimo, da bi se čebelarji dejansko zavedali, da je Bilten namenjen njim in bi tudi s svojimi strokovnimi prispevki, nasveti in vprašanji obogatili njegovo vsebino.

Živimo v času gospodarskih kriz, ki pretresajo ves svet in prav v takšnem obdobju je potrebno, da še učinkoviteje gospodarimo na vseh področjih. Zato pričakujemo, da bodo tudi posamezni čebelarji s svojimi prispevki aktivno pomagali k posodabljanju čebelarstva.

Vsak prispevek bomo tudi ustrezno nagradili.

Glavni direktor hp Medex

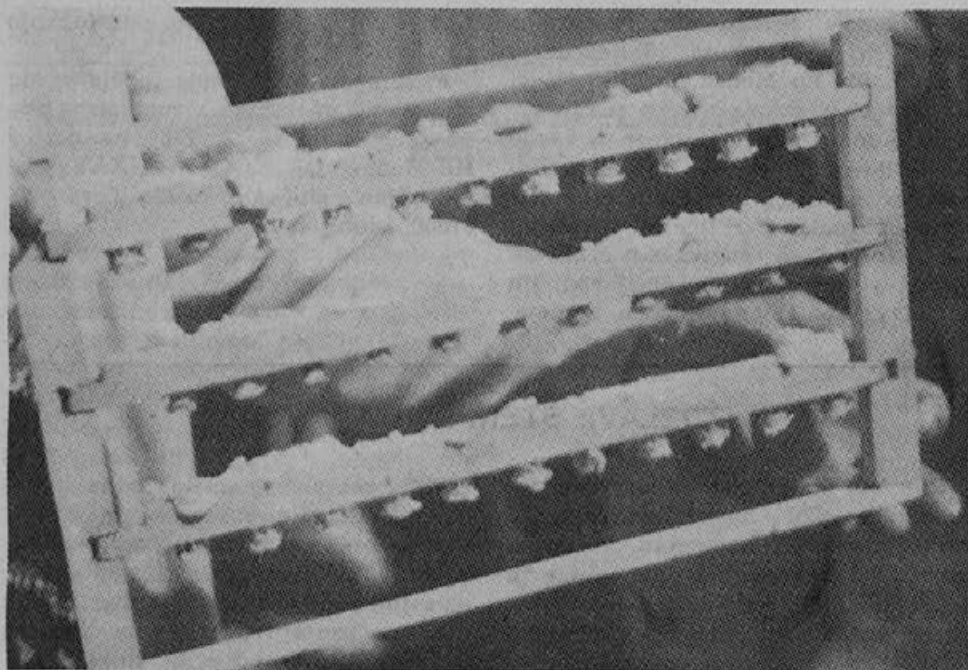
Aleš Mižigoj dipl. oec.

SEMINAR ZA PRIDELOVALCE MATIČNEGA MLEČKA

Vse večje je zanimanje čebelarjev za razmeroma mlado vejo v čebelarstvu, pridelavo matičnega mlečka. Pridelava matičnega mlečka izhaja iz potreb naše DO, saj se paleta Medexovih izdelkov na bazi matičnega mlečka vse bolj širi in se prilagaja tujemu in domačemu trgu, kar je vse v prid gospodarske krize, ki je zajela tudi našo deželo. Čebelarstvo je enakovredna panoga v kmetijski dejavnosti, česar se čebelarji že dolgo časa zavedamo. Vsaka dejavnost je pestra, ena bolj in ena manj in tudi čebelarstvo ni izjema. Zaradi tega se nujno postavlja vprašanje specializacije, ki je ključ za uspešno gospodarjenje na tem področju. Pridelovanje matičnega mlečka predstavlja v čebelarstvu eno najbolj zanesljivih vej. Vremenske okoliščine ne pogojujejo učinkovitosti pridobivanja, kot to ve-

lja pri čebelarstvu na med. Zaradi specifičnosti dela in tehnologije pa odpadejo prevozi čebel na pašo, kar privlači marsikaterega čebelarja.

Pri izbiri mesta za postavitve čebelnjaka si mora čebelar — pridelovalec matičnega mlečka zelo dobro ogledati pašne razmere v izbranem okolišju. Vsak kilogram medu mu bo pocenil pridelek in zvečal njegovo vrednost. Poleg tega je čebelarjenje na matični mleček in medialna kombinacija. Kostanjava paša znatno zmanjša čebelarjevo vlaganje v nakup beljakovinskih pripravkov, kajti beljakovine v prehrani čebel pri pridelavi matičnega mlečka so osnova proizvodnje. Beljakovinska komponenta v prehrani čebel pomeni veliko množino zalege v družini ter optimalno oskrbo matičnikov z matičnim mlečkom. Eden izmed pogojev uspešnega mlečkar-

jenja je tudi redna zamenjava matic. Zaradi stacioniranega načina čebelarjenja prihaja namreč pri oploditvi matic do parjenja v sorodstvu, ožjem ali širšem. To pa predstavlja genetsko deformacijo, kar ima za posledico zmanjšano produktivnost ter večjo dovzetnost družin za bolezni čebel in čebelje zalege. Pri intenzivni pridelavi velja v čebelarstvu načelo, naj v panju ne bo stare matice. Torej je potrebna redna zamenjava matic že zaradi konstitucije matic samih. Pospeševalna služba čebelarstva v hp Medex svetuje čebelarjem zamenjavo matic po temle načelu: Matice menjamo na dve leti. Vsako leto menjamo matice v 50 % svojih družin. S tem poskrbimo, da nas v sezoni ne probremeni menjava vseh matic hkrati. Od teh 50 %, ki jih bomo zamenjali, jih polovico vzredimo sami, drugo polovico pa nam predstavljajo matice, ki jih nabavimo drugod. To zadošča za osvežitev krvi, kot se temu pravi v živinoreji. Vsak vpeljan pridelovalec mati-

nega mlečka dobro obvlada tehnologijo izdelave matičnikov. S tem, ko se kdo specializira za pridelavo matičnega mlečka, postane hkrati potencialni vzrejevalec matic, ki mu manjka še dodatno znanje za vzrejo matic v II. etapi, to je samo plemenjenje matic.

Odveč je poudarjati pomen zatiranja kužnih čebeljih bolezni, ki pestijo naše čebelarstvo. Republiška veterinarska uprava nas je obvestila, da imajo občinski skladi dovolj sredstev za poravnavo škode, ki jo povzroča huda gniloba čebelje zalege. Zatorej apeliramo na ovedenost in doslednost čebelarjev pri zatiranju vseh kužnih bolezni. Kdor skriva bolezen v svojem čebeljniku, škodi ne samo sebi, temveč tudi drugim čebelarjem v njegovi okolici. Že sama čebelarska etika nam narekuje, naj ne ravnamo tako, ampak bodimo pošteni. Prav tako pričakujemo večjo dejavnost veterinarskih inšpektorjev na tem področju.

Z vsemi navedenimi problemi se bodo udeleženci seznanili na seminarju

za čebelarje pridelovalce matičnega mlečka, ki bo v soboto, 18. februarja v sejni sobi hp Medex na Miklošičevi 30. Pričetek celodnevne seminarja bo ob 8.00 uri zjutraj s pavzo za kosilo ob 12.00 uri. Sodelovalo bo več predavateljev, ki bodo seznanjali čebelarje s teoretskimi in praktičnimi izkušnjami. Vabljeni so pogodbeni čebelarji Medex-a ter drugi čebelarji, ki jih pridelava matičnega mlečka zanima.

Kot pogoj je dolgoročno sodelovanje z našo DO.

Prosimo zainteresirane čebelarje, da nam svojo udeležbo na seminarju pisno sporoče do 10. 2. 1984 na naslov Hp Medex, DE KOOPERACIJA (pospeševalna služba), Miklošičeva 30, 61000 Ljubljana.

Pospeševalna služba
Ivan Esenko

IZDELAVA STERILNIH SATNIC

Prevzem voščin poteka le preko poslovalnice ČM na Miklošičevi 30 vsako leto od 1. novembra do konca marca. Da bi dosegli osnovno higieno pri skladiščenju voščin, smo določili za ta namen poseben prostor, ločen od čebelarkega pribora in voska, sicer bi lahko prišlo do okužbe z gnilobo, katere spore bi bile morda v katerem od prevzetih paketov. Da bi prevzem voščin lahko čimbolj nemoteno potekal, kar zadeva higieno, prosimo čebelarje, da se dosledno drže naših zahtev, ki jih postavljamo pri prevzemu voščin. Voščine naj bodo suhe, brez vsebnosti medu in obnožine ter neoporečne glede hude gnilobe ter plesni. Voščine morajo biti primerno pakirane, najbolje v PVC vrečah, da je možnost stika z okolico kar najmanjša.

Promet z voščinami od skladiščenja pa do topilnice, ki je zunaj delovne organizacije, je brezhiben, kot tudi prevoz voska na Linhartovo cesto v skladišče. Pri izdelavi satnic se Medex najstrožje drži pravil dezinfekcije voska pred postopkom izdelave. Vosek dezinficiramo v avtoklavih, katerih stene so dvojne. Za grelni medij nam služi olje, ki je v tem primeru učinkovitejše kot voda, saj se segreje na višjo in stalnejšo temperaturo. Vosek segrevamo nad

130° C, kot veleva mednarodna metoda dezinfekcije voska, ki je hkrati edina brez pomanjkljivosti. Kljub prekoračitvi predpisane temperature so satnice še vedno kvalitetne in popolnoma zanesljivo brez spor Bacillus Larvae. Zato je odvečna bojazen nekaterih čebelarjev, da bi si z nabavo satnic pri nas zanesli hudo gnilobo čebelje zalege v svoje panje. Zelo nevarni so mali izdelovalci satnic, ki navadno tope vosek pri temperaturah 70 do 80° C, kar pa ne zadošča za uspešno sterilizacijo voska.

Dobri čebelarji nam pri predaji voščin doslej niso delali težav, medtem ko nam jih je precej izročilo voščine v dokaj nenormalni obliki in napačno pakirane. Takšen odnos čebelarjev do Medexa je hkrati tudi odnos do drugih čebelarjev, ki izročajo voščine in vosek naši DO. Posebno pa opozarjamo čebelarje, naj voščine, ki so okužene s hudo gnilobo, ob predaji posebej označijo, zakaj okužene voščine skladiščimo v posebnem prostoru. Le s takšno disciplino pri predaji okuženih voščin lahko povsem zatremo širjenje čebeljih bolezni, zlasti hude gnilobe čebelje zalege.

DE-Kooperacija
Albert Huhič — Ivan Esenko

MOJE IZKUŠNJE Z BEGALNICO IN PLASTIČNO MATIČNO REŠETKO

INŽ. MIRO RUKAVINA

Večkrat so že povedali in napisali, da je naša čebelarstva oprema preskromna. Zaradi lastnih potreb in potreb čebelarjev poskušam najti pri opremi dobre rešitve, ki jih imajo za pravšnje tudi v svetu in ki olajšajo, izboljšajo, pospešijo ali skrajšajo delo pri čebelah. Pri tem pa ta oprema ne sme pomeniti »dodatne nepotrebne in komplicirane navlake«, ki jo zelo radi ponujajo in prodajajo. V tem sestavku želim opisati svoje izkušnje z begalnico in plastično matično rešetko.

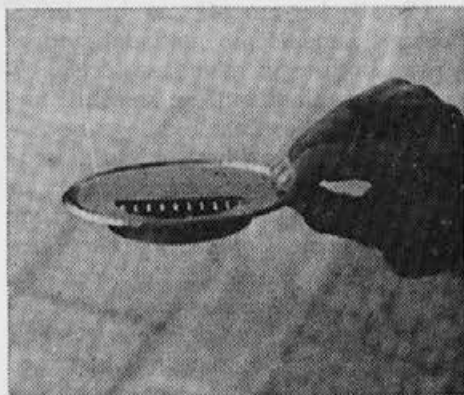
Begalnico sem prvič predstavil na čebelarški razstavi septembra 1983 v Ljubljani, plastično matično rešetko pa pred tremi leti že na razstavi v Ljubljani-Polju.

Pri nas je še danes najbolj razširjena tradicionalna metoda odvzemanja medu, to je odvzemanje posameznih satov in ometanje čebel. V čebelarški literaturi zasledimo, da z vsakim posegom v panj zmanjšamo delavnost čebel, zmotimo njihov ritem, motimo jih pri njihovem delu vsaj tistega dne. S tem smo v pašni dobi tudi izgubili pri pridelku. Kdor dobro opazuje, ve, da je v praksi res tako. Poznamo tudi razne moderne in boljše načine za odvzemanje medu ali izganjanje čebel iz medišča. Eden od takih je uporaba kemikalij, katerih vonja čebele ne prenesejo. V ta namen jemljejo benzaldehid in propilensko kislino. Ta kemijska sredstva pa so strupena! Drugi način je uporaba pihalnikov. Ti delujejo ravno nasprotno kot sesalniki za prah, torej zrak izpuhavajo — iztiskajo. Za pogon potrebujejo električno napetost (220 V). Z njimi čebele

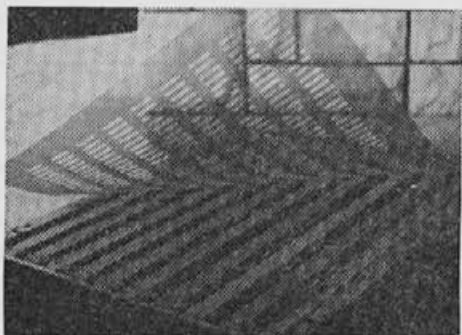
izpihujemo iz mediščnih naklad. Uporabni so za zares velika čebelarstva.

Podrobneje želim predstaviti begalnico, ki je pri nas tudi novost. Begalnica je učinkovita priprava za izganjanje čebel iz medišča. To je majhna, ponavadi iz pločevine, včasih iz plastike izdelana naprava. Oblik so različnih, od podolgovatih do okroglih. Okrogle oblike so brez dvoma najbolj praktične. V bistvu je begalnica »ventil«, ki dopušča prehod čebel samo v eno smer. Begalnica, o kateri govorimo, je izdelana iz pločevine, ki ne rjavi. Prehod čebel omogoča enajst izredno lahkih zavesic. Ko čebele lezejo iz medišča skozi begalnico v plodiščni del panja, dvigajo te lahke zavesice z dotikom svojega telesa. V nasprotno smer pa ne morejo! Če čebele zalepijo kak del begalnice s propolisom, ga po uporabi begalnice očistimo s krpico (ne z vato), namočeno v 96 % alkoholu.

Begalnico vstavimo v primerno odprtino, premera 68 ali 62 mm, v vmes-

Begalnica iz pločevine za nakladne panje

Plastična matična rešetka ne hladi gnezda

nem pokrova. Zato je okrogla najboljša, ker luknjo najhitreje in najlažje izrežemo s kronsko žago in ročnim vrtnim strojem. Vmesni pokrov pa je sestavni del nakladnega panja. Ko želimo odvzeti mediščne naklade, vstavimo podnje vmesni pokrov z vloženo begalnico. Pri tem vmesni pokrov obrnemo za 180°. Edina večja nevšečnost pri tej metodi je v tem, da moramo begalnice z vmesnimi pokrovi vstavljati dva dni (48 ur) pred odvzemom mediščnih naklad. Ko vstavljamo begalnice z vmesnimi pokrovi, redno naložimo nad plodišče, če je nabito ali v eni nakladi, novo naklado s praznim satjem. Na kratko povedano: čebele, ki se bodo umikale iz medišča k matici, morajo imeti dovolj prostora, kamor se bodo umaknile. Hkrati, ko nameščamo begalnice, moramo v mediščnih nakladah zapreti vse luknje in pomožna žrela. V mediščni nakladi tudi ne sme biti nobene zalege, ker čebele zalege ne zapustijo. V tem primeru bi bila uporaba begalnice neuspešna. Po približno dveh dnevih (48 urah) so mediščne naklade prazne. Čebele so se skozi begalnico umaknile k matici. Naklade pobereмо, odpeljemo s stojišča in iztočimo, naslednjega dne pa iztočene naklade ponovno namestimo če je potrebno. Za nameščanje vmesnega pokrova z vloženo begalnico porabimo

pri enem panju izredno malo časa, lahko manj kot minuto. Prav tako hitro pobereмо mediščne naklade brez čebel. Čebel pri njihovem delu ne motimo. Ta dela opravljamo navadno pred večerom, lahko tudi ob slabem vremenu, lahko med pašo ali v brezpašnem obdobju.

Pri vseh drugih načinih odvzemanja medu, posebno še pri odvzemanju vsakega sata posebej in ometanja čebel z njega, pride v brezpašni dobi takoj do ropanja. Pri uporabi begalnice se kaj takega ne zgodi. Begalnica se tudi v brezpašni dobi izredno dobro obnese. Zakaj? Panj odpremo le za hip, ko nameščamo vmesni pokrov z begalnico. Dvigne se nekaj čebel (čebel praktično nikoli ne dimim), ki pa zletijo takoj nazaj na žrelo. Isto se zgodi pri odvzemanju naklad in pri ponovni nastavitvi iztočenih naklad.

Če imamo manjše število begalnic (to naj bo odvisno od tega, koliko naklad lahko iztočimo v enem dnevu), jih pobereмо hkrati z nakladami in takoj namestimo v naslednje panje. Če pa imamo večje število begalnic z vmesnimi pokrovi, jih lahko pobereмо šele naslednji dan, ko nameščamo iztočene naklade. Dalj časa begalnic ne puščamo v panju.

Begalnica, ki sem jo opisal, je v svetu že znana in čebelarji jo s pridom uporabljajo. Natančen in nazoren opis begalnice, o kateri govorimo, in delno drugih metod izganjanja čebel iz medišča, najdemo v zadnji knjigi »Čebelarstvo« št. 171 in 172. Tudi v knjigi »Pčelarstvo« (izdaja »Znanje«), tretja izdaja, je na str. 44 opisana begalnica, ki pa je po izdelavi drugačna. Prav enaka je opisana tudi v »Pčelar-33 × 25 cm, ki je močno razširjena, vilki letošnje »Pčele« avtor v članku, ki govori o odvzemanju medu, navaja tudi uporabo begalnice, s pripombo, da se pri nas ne uveljavlja. Kolikor mi je znano, takšne begalnice, kot sem jo opisal, do danes pri nas ni še nihče

izdelal. Redki čebelarji so jo kupovali zato v tujini. Begalnica je sorazmerno draga naprava. Ta, ki sem jo opisal, zahteva dosti dela. Njena cena je enakovredna približno pol kilograma medu. To količino medu pa čebele gotovo naberejo v času, ki ga izgubijo zaradi klasičnega ometanja čebel pri točenju.

Plastična matična rešetka ima dimenziji 50,4 × 41,2 cm. To so zunanje mere LR nakladnega panja. Debela je 0,5 mm. Položimo jo direktno med plodišče in mediščne naklade. Uporaba takšne rešetke ima več prednosti. Po svoji površini je večja od drugih rešetk (npr. od kovinske dimenzije 33 × 25 cm, ki je močno razširjena) kar za 2,5-krat. Vse rešetke manjših dimenzij je potrebno okvirjati. To pa pomeni porabo (in tudi škart) lesenit ali boljše tankih deščic, zatem obrobni letvic, debelih 2 cm ali vsaj 1 cm, širokih 2 cm in primerno dolgih. Izdelava zahteva tudi precej časa. Pri uporabi takšne okvirjene matične rešetke ni več možna uporaba avstralske sponke ali pa normalno visokih kotnikov, katere imajo mnogi čebelarji diagonalno na vogalih naklad, po dva kotnika na vsaki nakla-

di. Prevoz je tako zelo otežen tudi če so naklade prevezane.

Rad bi poznal čebelarja, ki prepele vsaj 4-krat letno za en kamion nakladnih panjev, pri vsakem prevozu pa vzame rešetko iz panja, potem pa na stojišču panj znova urejuje.

Pri uporabi plastične matične rešetke vsi ti problemi odpadejo. Rešetka se ne poveša na nosilne letvice satnikov. Ker jo z vseh štirih strani pritiska in s tem napenja matična naklada ali naklade, se ne trga. Čebele je ne grizejo. Dopusča velik prehod in zračnost, ker je preluknjana po vsej površini v 9 vrstah med ulicami, za alpski svet verjetno celo preveč, ker se tudi gnezdo močnejše ohlaja. Ne razteza se, ne poka, nima ostrih robov v luknjah, deluje toplo. S nerodnimi ravnanjem (s panjskim nožem) jo lahko poškodujemo kot vsako drugo. Pri prevozu je možna normalna uporaba avstralske sponke ali pa kotnikov na vogalih naklad. Pomeni pa tudi denarni prihranek glede na njeno ceno in vse navedeno. Med letvicami satnikov in mrežo in na njej naredijo čebele voščene prizidke. Zaradi njih rešetke lahko nemoteno snemamo ali odtrgamo brez poškodb.

MOJE IZKUŠNJE PRI PREZIMOVANJU MATIC

IVAN ESENKO

Vprašanje prezimovanja matic se često pojavlja v čebelarski javnosti, kar me je spodbudilo, da sem se pred tremi leti odločil, da poizkusim izdelati različice panja, ki bi temu namenu najbolj služila. Številni čebelarji ugotovijo zgodaj spomladi brezmatičnost družin, ki so še dovolj močne in živalne, da bi jih nova dodana matica rešila pred propadom ali pa pred združitvijo z drugo družino. V ta namen nam seveda služijo rezervne družinice, katerih nujnost pri sodobnem čebelarstvu poudarjam tako kot napredni

čebelarji tudi sam. Čedalje bolj se uveljavlja rek: »Povej, koliko panjev in rezervnih družin imaš, in povem ti, kakšen čebelar si.« Torej bo ta članek tudi ponazoril veljavo tega reka.

Štiri 10-satne AŽ panje sem v medišjih predelil na prekate, v katerih je prostora za 1 sat AŽ mere. V enem medišču je bilo torej 8 satov, ločenih med seboj z lesenitno pregrado, ki ni bila fiksno vgrajena. Vsak sat je imel svojo matico ob zazimljenju, pomične pregrade pa so imele razen med-

sebojne izolacije družinic tudi to nalogo, da se je pri odvzemu matice brezmatična družinica preprosto združila s sosednjo, ki je trenutno še imela matico. Vsaka družinica je imela svoje žrelo, podaljšano v 12 cm široko skupno verando, da bi zunanji vplivi okolja kar se da najmanj vplivali na življenje v majhnih enotah. Eno takšno »skladišče« prezimovajočih matic sem prezimil celo v kleti, medtem ko so druga tri (24 enot) prezimovala v čebelnjaku, dodatno izolirana s stiroporom. Družinice so bile od matične družine v plodišču ločene z lesenitom, zato so bile nekako deležne edinole toplote od spodaj, ne pa tudi »žive pomoči« pri prezimovanju. Matice so bile v enotah vse mlade, torej vzgojene v pretekli sezoni, in vse naravno oplojene, v prezimovališča pa so bile vsajene že v avgustu mesecu.

Od 24 zazimljenih v čebelnjaku jih je skupaj z družinicami preživel zimo 17 matic, od 8 matic, ki so prezimovale v kleti, pa so pomlad pričakale samo 3. Ker sem opravil poskus samo eno zimsko sezono in pri premajhnem številu kontrolnih družinic, konkretne zveze med obema primeroma ne morem ugotoviti. Torej ne bom trdil, da je bil procent odmrlih matic, ki so prezimovale v kleti, večji zaradi načina prezimovanja samega. Te družinice sem redno prenašal ob iz-

letnih dnevih na njihovo staro mesto v čebelnjaku, da so se lahko normalno izletele.

Navedel bom slabosti prezimovanja matic:

— Delo in stroški povečajo ceno tem maticam, zato samo prezimovanje ne more biti rentabilno ob veljavni ceni matic. Cena bi morala biti višja za 100 %.

— Matica, ki je preživel eno zimo, ni več mlada, zato njena cena ne more biti tako visoka, kot je normalna cena za gospodarsko matico. Kaj šele, da bi bila cena za 100 % višja, kot sem navedel.

Dodajanje matic zgodaj spomladi, ko v družinah prevladujejo ali pa so samo stare čebele, je enako kot loterija, saj je znano, da je eden izmed pogojev za uspešno dodajanje matic navzočnost čimvečjega števila mladice v družini. Le-te novo matico najlepše sprejmejo. Torej lahko mirno rečemo, da je edina uspešna metoda dodajanja matic družinam, ki so čez zimo osirotele, dodajanje z rezervno družino, ali pa enostavno združevanje družin, če nimamo polnih prašilkov v čebelnjaku.

Prezimovanje tako majhnih družinic ni preprosto, saj je često celo normalen gospodarski panj žrtev muhaste zime, posebno če je le-ta vlažna in dolgotrajna.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI V ZVEZI S ČEBELARJENJEM Z ZAKLADO

(KAKO ČEBELARIMO Z ZAKLADAMI — 1)

DIPL. INŽ. MARJAN DEBELAK

Minilo je nekaj let, odkar sem Francičevo zamisel o možnosti širjenja prostornine AŽ panjem razvil in preizkusil v svojem čebelarstvu ter o izledkih poročal našim čebelarjem.

Na podlagi objavljenih informacij o zgradbi zaklade in njeni uporabi ter v neposrednih stikih s čebelarji ob naših

srečanjih na vsakoletnih posvetovanjih in pri mojem čebelnjaku se je ogrelo za to obliko čebelarjenja, precej čebelarjev iz vseh delov Slovenije in nekaj tudi daleč zunaj nje.

Za »zakladno« čebelarjenje se zanimajo predvsem mlajši in aktivnejši čebelarji. Kot sem opazil na srečanjih

med obiski nekaterih čebelarških družin, pa skoraj ni čebelarja z žnideršiči, ki ga ne bi zamikalo poskusiti z zakladom.

Mnogi čebelarji mi pišejo in se oglašajo z željo, da jim pojasnim to in ono v zvezi s svojimi izkušnjami pri tej obliki čebelarjenja, ali pa da jim pomagam rešiti vprašanja, na katera so naleteli.

Nekaterim med njimi sem že omenil, da bom poskusil odgovoriti v posebnem sestavku v našem glasilu, ker tovrstna vprašanja in odgovori zanimajo tudi druge čebelarje.

Potem ko je uredništvo našega glasila pokazalo naklonjenost do te oblike pogovorov, vas vabim, da še bolj vneto sporočate vaše izkušnje in opažanja, da se z njimi bogatimo, probleme pa poskusimo rešiti z združenimi močmi.

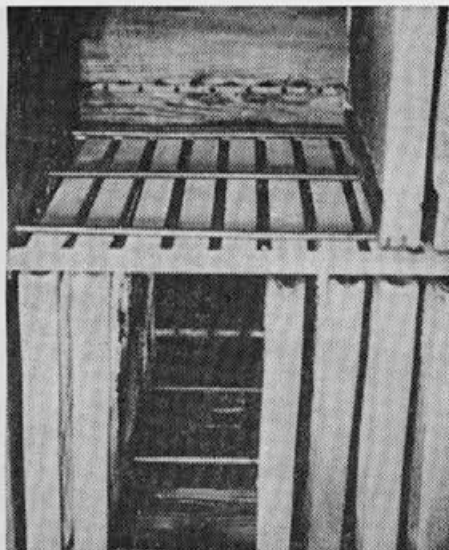
Največ vprašanj sem prejel od čebelarjev, ki so želeli zakladio preizkusiti in jo uvesti v svoja čebelarstva in se nanašajo na tehnične podrobnosti pri konstrukciji in material za izdelavo zaklad in drugih pripomočkov.

Mnogi bi želeli od mene kupiti zaklade pa sem jim žal moral povedati, da se sam ne ukvarjam z izdelavo, pripravljen pa sem pomagati jim z načrti in nasveti.

No, pred kratkim je moj prijatelj s sinovoma po mojih navodilih pričel izdelovati serijo zaklad z vsemi dodatki tudi za prodajo in vas lahko priporočim za nabavo, če to želite.

Reči moram, da človek v dolgoletni praksi odkrije vedno kaj novega, da bi izboljšal obstoječe. Tako je tudi z zakladom in njenimi dodatki. V osnovi ostaja isto, nekatere podrobnosti pa se izpopolnjujejo.

Prav okrepljeno sodelovanje in izmenjava med čebelarji, ki zdaj skupno stopamo po novi poti še uspešnejšega čebelarjenja z AŽ panji, bo brez dvoma pripomoglo k hitrejšim in kvalitetnejšim dosežkom pri izpopolnitvi

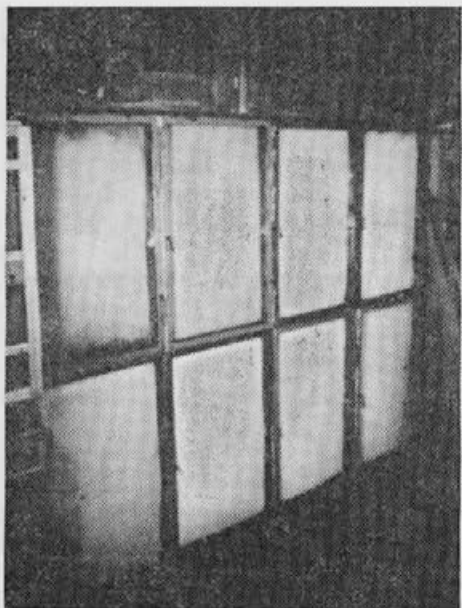
Pri čebelarjenju z zakladio zazimimo družine v obeh delih AŽ panja. Matično rešetko v panju nadomesti distančni vložek. Foto M. Debelak

konstrukcije in tehnologije uporabe zaklade.

Med »tehničnimi« vprašanji čebelarji najpogosteje tožijo o težavah pri nabavi matične rešetke v primerni velikosti za zakladio. V naši edini trgovini s čebelarskimi potrebščinami, pri Medeksu v Ljubljani, takih rešetak ni. Iz njihovega skladišča pa so se lahko dobile praviloma samo za kooperante v velikosti 100 × 200 cm, vendar tudi teh menda v prihodnje ne bo več.

Žal je treba povedati, da trgovinska in pospeševalna služba pri Medeksu nima posluha za naše želje, da bi povečali ekonomičnost čebelarjenja s pomočjo uvedbe zaklad v AŽ čebelarstvu in bi bilo samo želeto, da ta odnos spremeni. Doslej je čebelarjem, ki niso kooperanti, samo z intervencijo prav do vrha uspelo nabaviti te velike, še nerazrezane liste pločevinastih matičnih rešetak in vse kaže, da si bomo v prihodnje morali pomagati drugače.

Nič bolj rožnato ni stanje pri nabavi nekaterih drugih materialov, ki so bili pred leti naprodaj po zmernih ce-

Pozimi vse panje tesno zaprem s 5 do 8 centimetrov debelo penasto gumo, ki preprečuje prepih, zadržuje toploto in prepušča vlago. Vrata panjev pa snamem.
Foto M. Debelak

nah, danes pa jih z lučjo iščemo pri bellem dnevu. Ko jih pa najdemo, opazimo, da so manj kakovostni in peklen-sko dragi.

To se je zgodilo z navadnim lesoni-tom, ki ga je komaj dobiti za čebelar-ske namene in v slabši kvaliteti, ker nima več ene strani hrapave. Podobno je s penasto gumo (za opaženje, ker prepušča vlago iz panja), ki jo je bilo pred leti, kolikor si hotel in kakršno si hotel po nizki ceni. Danes pa je ni.

No, še nikoli nismo odnehali za-radi slabe ponudbe in ne bomo tudi v teh težkih časih. Iznajdljivi bomo. Če ne bo na voljo določenega materiala, bomo našli drugega, ki ga bo nado-mestil, in ustrezno prilagodili kon-strukcijo pripomočkov za boljše čebe-larjenje.

Slabe izkušnje nas silijo v smer čim večje neodvisnosti od različnih »uslug«. O možnostih in namerah v tej smeri se bomo pogovorili kdaj drugič.

K tehničnim in konstrukcijskim vprašanjem v podrobnostih se bom še vrnil.

Zdaj bi bilo za uvod v naše pogovore morda primerneje, da poskusimo oce-niti uspehe in neuspehe, ki so sprem-ljali dosedanje stopnjo uvajanja za-klad v posamezna čebelarstva.

Podatki, ki so mi na voljo, pričajo, da je velika večina čebelarjev z »za-kladnim« načinom čebelarjenja dose-gla takoj vidne in občutno boljše re-zultate, to je večjo bero medu, tudi do 100 odstotkov, v primerjavi s starim načinom čebelarjenja.

Nekaj pa je bilo tudi razočaranj in te se spleča dati pod drobnogled.

Z nadpovprečno bero medu se niso mogli pohvaliti samo tisti čebelarji, ki so uvedli zaklado, niso pa ustrezno pri-pravili čebel. Nikoli ne smemo pozabi-ti, da samo dobro oskrbovane čebele prinesejo več medu, ne pa panj sam po sebi, v katerem je premalo pašnih če-bel ali pa sedajo na roj.

Pri vseh doslej znanih slabših rezul-tatih z zaklado sem lahko ugotovil omenjeno pomanjkljivost in nanjo opozoril čebelarje, da bodo v prihodnji sezoni uspešnejši.

Tako se moj prijatelj ni mogel pre-več pohvaliti z uspehom, ker je vsta-vil zaklado v panj šele tik pred kosta-njevo pašo, preselil vanjo matico z ne-kaj sati zalege in okrepil družino še z nekoliko sati pokrite zalege iz rezer-vnih družin.

Matice v zakladah so kar po vrsti začele zalegati matičnike (ker je bila paša slaba in preveč pokrite zalege) in pašne čebele so sedle na roj, name-sto da bi vneto nabirale, kar se je nabrati dalo. Tudi okrepitve družina ni dobila, čeprav je bil namen dober. Poležene mladice iz dodanih satov bi prišle prav šele za kako naslednjo pa-šo, ne pa za kostonjevo, med katero so se šele polegale.

Pomislimo ponovno na dva najpo-membnejša čebelarska zakona:

1. imejmo kolikor se da močne čebele vse leto, obvezno pa pred pašo

2. poskrbimo, da vsaj ob paši čebele ne bodo sedle na roj.

AŽ zaklada nam izdatno pomaga v obeh točkah samo ob pogoju, da **znamo to pomoč izkoristiti!**

Za ilustracijo naj navedem svoj lanski rezultat čebelarjenja z zakladami.

Družine so dobro prezimile in se zgodaj razvile do največje moči. Sredi aprila sem že širil družine s pomočjo zaklad in pričakal začetek glavne paše (konec maja) z zares močnimi in delavnimi družinami. Vendar letos v glavni sezoni tudi pri nas na Bledu ni skoraj nič medilo. Kljub temu so mi tako pripravljene čebele izkoristile v nekaj dneh tisti »skoraj nič« in nabrale v poprečju 17,5 kg iztočenega medu na panj. Mnogi čebelarji (brez zaklad) v moji soseščini so točili samo »nič« ali pa »samo za dom«.

Čebelar, ki namerava letos opremiti svoje panje z zakladami, me je prosil za nasvet, kaj mu je storiti, da bo lahko čebele v tako razširjenem prostoru s prikolico na osebнем avtomobilu prepeljal na kostonjevo pašo, kamor jih redno vozi. Obljubil sem mu, da mu kaj več o tem sporočim tudi po tej poti.

Čudno, prečudno je splošno opazno obotavljanje za preizkus z zakladi pri čebelarjih, ki prevažajo, posebno pri tistih, ki prevažajo tako, da jim panjev ni treba prekladati, ker jih imajo stalno na prevoznih čebelnjakih ali na paletah.

Belčič je takim povedal, da se branijo medu, zato ni treba dodati nič novega.

Res pa imajo težave čebelarji, ki prevažajo po starem s prekladanjem. AŽ panj z vstavljenim razmeroma krhko zakladi ni primeren za grobe prijeme in boleče hrbte čebelarjev, ko bi jih prelagali iz čebelnjaka na vo-

zilo in z vozila v skladovnico na pasišču. To je treba priznati.

Pomagati bi se dalo za silo tako, da bi prevažali **ločeno AŽ panj** in zakladi, vendar bi bilo precej sitnosti, ki jih lahko prenese samo tisti, ki ve, da bi se mu tudi to splačalo.

Pa vendar je še ena možnost tudi za take »prenosne« čebelarje: če gre težko drugače, peljimo na pašo samo AŽ panje, zaklade pa pustimo doma »Saj smo to delali tudi doslej«, boste rekli. Res je, vendar z bistveno razliko: doslej ste vozili kompletne družine z njihovim produktivnim in neproduktivnim delom, zdaj pa vam priporočam, da prepeljete na pašo samo produktivni del družine z vsemi pašnimi čebelami in večjim delom mladice ter pokrite zalege — **brez matice in odkrite čebelje zalege!** Za dobro in delavno počutje pašnih čebel poskrbimo z vstavitvijo satnika odkrite trotovine sredi dodanih satov pokrite zalege v spodnjem nadstropju žnideršiča. Brezmatične čebele v žnideršiču bodo iz nekaterih jajčec in žrk v trotovini potegnile »tolajilne« matičnike, iz katerih se ne bo nič poleglo, kar nam ustreza, da ne bi doživeli presenečenja v obliki matic iz zasilnega matičnika ali celo roja.

V edino odkrito zalego v panju bodo hočeš-nočeš navalile pršice varoe in je to za nas hkrati zelo učinkovita oblika borbe proti temu zajedalcu. Pokrito trotovino bomo seveda odstranili iz panja po znanih postopkih in hkrati dodali nov satnik odkrite trotovine, da stvar po potrebi podaljšujemo.

Poskrbeti moramo tudi, da je v panju vedno nekaj pokrite čebelje zalege, da družina ne postane trotova in da nadomeščamo izgube pašnih čebel.

Vse to (odkrito trotovino in pokrito čebeljo zalego) nam »dostavlja« drugi del družine, ki jo pustimo v zakladi in postavimo v izprazen čebelnjak (ko smo prepeljali žnideršiče na pašo.).

Brezmatičnemu delu družine na paši lahko o pravem času vcepimo tudi dobre matičnike ali pa »dovolimo«, da si jih zredi navdušeno sam, ko mu vstavimo trak satu z jajčeci iz najboljših družine in ko smo že skoraj povsem očistili ta del družine nadležnih pršic varoe. Tako pripeljemo domov ne samo več medu, kot bi ga s popolnimi družinami, ki bi na paši med tudi trošile za zalego (sat zalege = sat medu!) temveč tudi od varoe skoro docela očiščene čebele z mlado matico.

Doma moramo v nadomestilo družine v zakladah krmiti (s sladkorno raztopino), ker so v začetku izgubile vse pašne čebele.

Ko pripeljemo s paše, ponovno vstavimo zaklade in družinam v njih od-

vzamemo stare matice, če so v žnideršičih mlade. S tem imamo ponovno zagotovljen ugoden start v novo sezono, ki se prične z močnimi družinami z obilico »zimskih« čebel, mlado matico in čim manj varoe.

Opisani način čebelarjenja se v nekoliko prilagojeni obliki kaže izredno zanimiv tudi za čebelarjenje z zakladami na stalnem mestu ali v prevoznih čebelnjakih. Pa o tem več drugič.

Sporočila in vprašanja v zvezi z »zakladnim« čebelarjenjem pošiljajte na naslov:

Marjan Debelak, Ul. Pohorskega bataljona 85, 61000 Ljubljana ali na Uredništvo Sl. čebelarja, Cankarjeva c. 3/II, 61000 Ljubljana.

OBVESTILO

Obveščamo vse čebelarje na območju občine Sevnica, da je IO SO Sevnica sprejel sklep o obvezni prijavi vseh čebel na območju občine Sevnica. Vsi lastniki čebel morajo prijaviti vsak panj na krajevnem uradu, poleg kraja kjer stoji čebelnjak morate navesti tudi parcelno številko. Rok prijave je 31. januar 1984.

V letošnjem letu slavi ČD Sevnica tudi 50-letnico ustanovitve. Ob tej priliki bo v avli OŠ Sevnica društvo organiziralo čebelarsko razstavo. Razstavljali bodo čebelarji Posavja. Razstava bo odprta od 3. do 5. marca 1984. Razvili bomo tudi društveni prapor in podelili odlikovanja Antona Janše.

OBVESTILO O TEČAJIH ZA POOBLAŠČENE ČEBELARSKE PREGLEDNIKE

ZČDS bo v sodelovanju z RVU tudi v letu 1984 organizirala tečaj oziroma tečaje za pooblašene čebelarske preglednike. Prosimo vse čebelarske organizacije, da nam pisno sporočijo točne naslove čebelarjev, ki se bodo udeležili čebelarskih tečajev na naslov: **Zveza čebelarskih društev Slovenije, Cankarjeva 3, Ljubljana.**

Tečaji bodo v več krajih Slovenije, glede na število prijavljenih tečajnikov.

ZČDS

Z OSME SEJE IZVRŠNEGA ODBORA ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Seja je bila v soboto, 17. 12. 1983 v prostorih Zadrúžne zveze Slovenije. Na seji so sodelovali tudi člani nadzornega odbora ZČDS, uredniškega odbora Slovenskega čebelarja in člani izdajateljskega sveta.

Najpomembnejša točka dnevnega reda je bilo poročilo predsednika Andreja petelina o devetih regijskih posvetovanjih s predsedniki in tajniki čebelarških organizacij v Sloveniji. Predsednik, ki se je udeležil vseh posvetovanj, je pripravil osnutek poročila, ki ga je nato obravnaval IO ZČDS in ga sprejel ter na temelju predlogov čebelarških organizacij na terenu sprejel več ustreznih sklepov.

Na posvetovanje je bilo vabljenih 229 organizacij. Posvetovanja pa se je udeležilo 256 predstavnikov iz 164 organizacij, poleg teh so se posvetovanja udeležili tudi člani IO ZČDS in predstavnik Medexa in Čebelarške zadruge Zalec.

Na posvetovanjih so obravnavali naslednja vprašanja: organiziranost ZČDS, deveto posvetovanje čebelarjev v letu 1984, strokovno izobraževanje in izdajateljsko dejavnost, zdravstveno varstvo čebel, oskrbo z repromaterialom in pašne katastrofe. Po razpravi so sprejeli naslednje najpomembnejše sklepe: Pri volitvah delegatov za skupščino ZČDS lahko več čebelarških organizacij imenuje skupnega delegata. Komisija za organizacijo mora do naslednje seje predlagati, kako bolj enotno organizirati čebelarstvo v Sloveniji.

Imenovali so posebno komisijo, ki bo pregledala celotno zakonodajo s področja čebelarstva in pripravila predlog sprememb in osnutek čebelarškega zakona. V komisijo so imenovali Franca Javornika, Staneta Perocija, Jožeta Smrkolja in Antona Šercerja.

Po regijah se bodo čebelarške organizacije dogovorile za kandidate za IO ZČDS, ker bodo v letošnjem letu volitve v IO na skupščini ZČDS. Vsem organom za notranje zadeve v občinah po Sloveniji bo ZČDS poslala dopis s prošnjo, da nam sporočijo, katere čebelarške organizacije so registrirane na njihovem območju, to pa zaradi boljše evidencije ZČDS.

V zvezi s problematiko zdravstvenega varstva čebel priporoča IO vsem čebe-

larskim organizacijam, da ustanovijo komisije za zdravstveno varstvo čebel, v katerih bodo delegati društev v posamezni občini (pooblaščen čebelarški preglednik), predstavnik veterinarske postaje in veterinarski inšpektor. Prav tako so sprejeli sklep, da bo tretja številka Slovenskega čebelarja posvečena nevarni bolezni čebel varozi in bo nekoliko razširjena.

ZČDS bo v sodelovanju z RVU in skupščinami občin organizirala tečaje o zdravstvenem varstvu čebel za vse čebelarje. Sredstva bodo zagotovljena iz občinskih intervencijskih skladov.

Glede oskrbe z repromaterialom so menili, da mora biti oskrba s sladkorjem prosta in ne samo preko ene organizacije. Sprejeli so sklep, da naj se ZČDS dogovori z RK za tržišče in splošne gospodarske zadeve, da bodo društveno organizirani čebelarji pri nakupu sladkorja izvzeti iz omejitve prodaje. Prav tako bodo zahtevali, da naj se povečajo količine pogonskega goriva za organizirane čebelarje ter da se te uskladijo s količinami, ki jih dobijo v drugih republikah.

Sprejeli so tudi sklep, naj se čebelarške organizacije pogodbeno povezujejo z organizacijami, ki se bavijo z odkupom medu in drugih čebeljih pridelkov. Ugotovili pa so, da nekatere največje organizacije premalo sodelujejo z društvi ali sodelovanje celo odklanjajo, kar so odločno obsodili.

Pri razpravi o izdajateljski dejavnosti je IO odobril uredniško politiko Slovenskega čebelarja in dal priznanje uredniškemu odboru za dosedanje delo. Sprejeli so pobude regijskih posvetovanj, ki jih bo UO upošteval pri nadaljnjem delu. Sprejeli so tudi sklep o povečanju avtorskih honorarjev piscem za 15 odstotkov; to pomeni, da bo neto tipkana stran honorirana s 320,— din. Sprejeli so tudi več sklepov o naslednjem devetem posvetovanju čebelarjev, ki bo v septembru 1984 leta v Ljubljani na Gospodarskem razstavišču.

Nato so razpravljali o 33. skupščini ZČDS, ki bo predvidoma v aprilu 1984; na njej bodo izvolili nov izvršni odbor. Zaradi izpeljave postopka kandidiranja, evidentiranja in priprave predloga kandidatne liste so imenovali kadrovske

komisijo v naslednji sestavi: Mitja Božič — predsednik, člani — Rudi Pen, Marjan Skok, Stane Todor in Milan Vajda. Razpravljali so tudi o delu pri pašnih katastrih in sprejeli sklep, da naj se delo pospešeno nadaljuje. Hp Medex pa bo organiziral tudi tečaj o prognoziiranju čebeljih paš. Sprejeli so tudi nekaj sklepov,

ki so pomembni za redno poslovanje ZČDS.

Razpravljali so tudi o povabilu francoskih čebelarjev, naj bi jih obiskali, in sprejeli sklep, da se tudi obvestijo ČD Radovljica, ČD Kočevje in ČD Ribnica zaradi skupnega dogovora.

REGIJSKA POSVETOVANJA SO BILA IZREDNO USPEŠNA

V novembru in v začetku decembra 1983 je ZČDS organizirala na temelju sklepa 7. redne seje IO devet regijskih posvetovanj, ki jih je vodil predsednik ZČDS tov. Andrej Petelin. Na posvetovanjih so sodelovali predsedniki in tajniki čebelarskih družin, društev, občinskih in medobčinskih zvez. Vabljenih je bilo 229 organizacij, udeležili pa so se jih predstavniki 164 ali 71 odstotkov vseh vabljenih. Sodelovalo je 256 delegatov. Večine posvetovanj sta se udeležila tudi predstavnika HP Medexa in čebelarske zadruge Žalec. Navzoči pa so bili tudi vsi člani IO ZČDS in člani nadzornega odbora. Na vseh posvetovanjih, ki so bila v Postojni, Krškem, Novem mestu, Murški Soboti, Mariboru, Kranju, Celju, Slovenj Gradcu in Ljubljani, je bil dnevni red enak. Obravnavali pa so organizacijska vprašanja v zvezi s problemi organiziranosti čebelarskih organizacij, volitve in pravila, posvetovanje o sodobnem čebelarstvu, ki bo leta 1984, strokovno izobraževanje in izdajateljsko dejavnost, zdravstveno varstvo čebel, oskrbo z repromaterialom in odkup medu ter pašne katastre. V Novem mestu pa so imeli še dodatno točko:

proslavo 200-letnice smrti P. P. Glavarja. Povsod je razprava trajala tri ure in tudi več. Delegati so dali veliko predlogov za nadaljnje uspešnejše delo tako čebelarskih organizacij kakor tudi podjetij. Na vseh posvetovanjih so pozdravili takšno obliko povezovanja z ZČDS, izmenjave izkušenj, prenosa informacij, povezave članov IO in NO v regijah z društv. Vse predloge in priporočila je zbral predsednik Andrej Petelin v posebnem poročilu, ki ga je natančno obravnaval izvršni odbor ZČDS in na temelju tega poročila sprejel veliko sklepov; nekatere od teh bodo začeli uresničevati takoj, za druga pa bo potrebno nekoliko več časa. Vsekakor bodo pobude, ki so jih dale osnovne organizacije prek svojih predsednikov, to je delegatov, izredno pripomogle k kvalitetnejšemu delu ZČDS in omogočile odpravljanje tistih težav, ki najbolj ovirajo nadaljnji razvoj našega čebelarstva in ki jih temeljne čebelarske organizacije najbolj občutijo kot poglobitve vzroke, ki ovirajo njihovo uspešnejše delo. IO ZČDS je poročilo in sklepe regijskih posvetovanj sprejel na svoji redni seji 17. 12. 1983 leta.

Urednik

Prodajam 15 čebeljih družin na desetih AŽ satih. Angela Šuštar, Jurčičeva 8, Kamnik. Tel. 061 831-211, po 19. uri.

Izdelujem kvalitetne satnice iz vašega voska, ki ga tudi razkužim. Črček Alojz, Pogleva 3, 68000 Novo mesto.

Kupim 20 naseljenih LR panjev ali samo čebelje družine na LR satih. Poudbe sporočite na telefon 067 74-650 po 16. uri.

ČEBELARSKO SREČANJE

Cebelarsko društvo Maribor — Tabor je na pobudo delovnega predsednika Jožeta Hribarja po poprejšnjem dogovoru s predsednikom slovenjgraškega društva Ivanom Hriberškom 19. 6. 1983 organiziralo izlet 46 članov v tamkajšnji del Koroške. Po prihodu v Slovenj Gradec smo si bežno ogledali to prijetno in razvijajoče se koroško kulturno središče in seveda takoj po srečanju in sprejemu pri predsedniku ČD Slovenj Gradec Hriberškem obiskali umetnostni paviljon. Tov. Pečko, direktor te ustanove, nam je na kratko orisal zgodovino domačega kraja, katerega so v sivi preteklosti pregazile starodavne osvajalske horde. Dokazi za to so arheološke najdbe. Našel je tudi več umetniških razstav, nekaj celo v svetovnem merilu, npr. »Mir in humanost«, katerih pobudnik in gostitelj je bilo prav mesto Slovenj Gradec. To priložnost smo izkoristili tudi za ogled čudovitih slikarskih stvaritev našega mariborskega akademika slikarja Janeza Vidica.

Nato nas je avtobus popeljal v okolico mesta do dveh velikih čebelarjev Jožeta in Milke Detečnik iz Podgorja 41 a in Jožeta Breznika in žene Marije iz Podgorja 52 a. Od teh se prvi ponaša z 72, drug z nekaj manj, točno z 62 desetsatarji

najnovejše izvedbe. Našim izletnikom se je kar skominilo po teh dveh vzorno urejenih in čistih čebelnjakih. Mirne duše lahko rečemo, da sta to odlično urejeni čebelarstvi, kar se je takoj videlo. Povpraševanju po pašnih razmerah in raznih izkušnjah in novostih ni hotelo biti konca. Treba pa je le omeniti, da sta si čebelarja svoje čebelje »štalce« po najnovejših izkušnjah, do katerih so se dokopali slovenski čebelarji, izdelala sama. Slovenjgraškemu čebelarskemu društvu in obema že omenjenima čebelarjema ter njihovima družicama se za njihovo iskreno pa tipično koroško gostoljubnost in postrežbo prav lepo zahvaljujemo in ključemo: Prihodnje leto dobrodošli pri nas v Mariboru!

Pot nas je vodila v Titovo Velenje, kjer smo si ogledali mesto in okolico. Ustavili smo se tudi v zdraviliškem domu v Dobrni.

Zadovoljni z organizacijo izleta smo se vsi dobre volje in veseli vračali v svoje domove.

Vsi smo bili mnenja, da bi bilo takih srečanj lahko še več!

V Mariboru, dne 19. 6. 1983.

ČD — Maribor-Tabor

Mariborski čebelarji na obisku pri čebelarjih v Slovenj Gradcu

JAKA KRESNIK

Dne 14. 6. 1983 smo na celjskem pokopališču pospremili na njegovi zadnji poti zaslužnega čebelarja, častnega člana ČD »H. Peternel« Celje, soustanovitelja okrajnega — danes regijskega — celjskega čebelarskega društva, dolgoletnega tajnika tega društva, čebelarskega predavatelja in odlikovanca z redom Antona Janše I. stopnje, tovariša Janka Kresnika.

Rodil se je 27. aprila leta 1894 kot sin malega posestnika in cinkarniškega delavca v Cretu pri Celju. Po srečni vrnitvi iz I. svetovne vojne si je kot uslužbenec celjskega sodišča na posestvu, ki ga je prevzel po očetu ustvaril petčlansko družino. Življenje mu je potekalo mirno in zadovoljno vse do prvega družinskega udarca, do nenadne smrti 18-letne hčerke Ide. V tolažbo sta mu ostala sinova Mirko in Rajko. In že je prišlo leto 1941 in z njim okupacija. Sinova, vzgojena v zavedna Slovenca, sta se takoj priključila ilegalnemu delu na domačem terenu. Ob pripravah na odhod v I. celjsko četo so ju aretirali, odpeljali v celjski »pisker« in v jeseni 1941 ustrelili v Mariboru. (Po njima je v Celju poimenovana ulica »Brata Kresnik«, ki vodi mimo njune rojstne hiše, katere pa ni več).

Naslednje leto, 3. avgusta, so internirali tudi pokojnega Jaka in njegovo ženo, ki se ni več vrnila iz taborišča Auschwitz. Jaka se je duševno in fizično izčrpan vrnil iz taborišča Weismann na svojo domačijo leta 1945. Vso skrb in svoje fizične ter umske zmogljivosti je vložil ne samo v obnovo svoje opustošene rojstne hiše, temveč tudi širše domovine. Saj smo ga srečali pri raznih družbeno-političnih organizacijah kot aktivnega člana in kot fizičnega delavca v številnih akcijah. Za zasluge pri obnovi domovine je prejel dve visoki odlikovanji.

Takoj po vrnitvi iz internacije mu je prijatelj Blaž pripeljal dva AŽ panja čebel, ki ju je očuval med okupacijo in sta bila last pokojnega Jakovega sina Mirka. Ta je čebelaril že od leta 1934. Panja je z veliko radostjo prevzel. Po nekaj letih samotarjenja si je našel družico, ki mu je zvesto stala ob strani vse do njegove smrti.

Ob obujanju spominov je vedno poudarjal, da mu je bilo najtežje ob vrnitvi iz internacije, ko je bil povsod sam, ko je bila povsod praznina. Čebele, tista dva panja, so mu bile živ spomin na sina, na družino. Zaradi tega spomina jih je začel negovati in oskrbovati. To pa je zahtevalo tudi več strokovnega znanja in spoznavanje njihovih naravnih zakonov. Temu študiju je namenil ves svoj prosti čas in pri tem pozabil na tegobe, ki so ga spremljale v življenju. Kajti še dvakratna selitev, po ureditvi prvega in drugega doma zaradi družbenih potreb nista potekali brez težav, tako duševnih kot fizičnih. Od čebel pa se ni nikoli ločil. Kljub svojim 89 letom jih je še vedno oskrboval in še pomnožil število panjev. Svojega strokovnega znanja pa ni hranil samo zase, ampak ga je nesebično razdal na svojih nešteti predavanjih po celjski regiji in zunaj nje. Kot tajnik čebelarskega društva Celje ga je vse od njegove ustanovitve leta 1951, to je celih 19 let, vzorno in vestno vodil. Da se je v takratnem celjskem okraju število čebelarskih družin povzpelo od tedanjih 11 na 37, je bila pretežni del njegova zasluga.

Pokojni Jaka je bil vedno in povsod pripravljen pomagati, strokovno, materialno in tudi fizično. Precejšnje je število čebelarjev, ki so za začetek prejeli od njega poklonjen roj, pa tudi kompletno družino, pozneje pa tudi marsikatero matiko.

Na njegovi zadnji poti smo ga pospremili skupno s sorodniki, znanci, prijatelji, zastopniki družbenopolitičnih organizacij, predstavniki skoraj vseh osnovnih čebelarskih organizacij in občinskih čebelarskih zvez celjske regije v zelo velikem številu.

Zahvalne besede sta mu ob krsti izrekla v imenu ZB in KS tov. Anton Udovč in v imenu čebelarskih organizacij Ivan Fegeš, ki je med drugim poudaril, da je s smrtjo pokojnika izumrl Kresnikov rod.

Dragi Jaka, bil si človeku človek in kot takega te bomo z velikim spoštovanjem ohranili v trajnem spominu vsi, ki smo te poznali, še posebno pa tvoji prijatelji in sodelavci — čebelarji. Zelimo ti miren počitek v zemlji slovenski, ki si za njeno svobodo daroval najdražje, kar si imel.

MZČO Celje in
Čebelarska družina
»H. Peternel« Celje

V SLOVO IZJEMNEMU ČEBELARSKEMU STROKOVNJAKU

JULIJU MAYERJU

Pred dvema letoma smo za 90. rojstni dan zaželeli svojemu tovarišu in prijatelju Juliju Mayerju še mnogo let mirnega življenja v prepričanju, da bo njegovo kleno telo kljubovalo bolezni, ki je načela njegovo zdravje. Zakoni narave pa so hoteli drugače. Tako smo ga mrzlega novembrskega dne preteklega leta po 92 letih njegovega nadvse plodnega življenja pospremili na njegovi zadnji poti.

Njegova življenjska pot in njegovo delo sta naši starejši čebelarški generaciji dobro znana. Mlajše pa smo seznanili z njima ob Mayerjevi 90-letnici v Slovenskem čebelarju. In prav je, da mlajši spoznajo svoje zaslužne prednike, saj je več kot 60 let razdalja svoja čebelarstva spoznanja, svoje znanje in izkušnje s predavanji in tiskano besedo v našem strokovnem glasilu.

Vse to ni bilo naključno. Že kot 16-letni mladenič se je zagledal v čebele, temu čudu narave, in začel čebelariti ne samo kot ljubitelj in občudovalec čebel, ampak mu je bil že prvi panj čebel podlaga za temeljito strokovno preučevanje in poglobljanje v skrivnosti čebelnega življenja. Zato je tudi razumljivo, da se je že v prvi polovici tega stoletja uvrstil med pionirje naprednih čebelarjev Bukovškovega, Peternelovega, Žnideršičevega in Verbičevega kova in z njimi utiral pot novi tehnologiji čebelarjenja. Posebno pozornost je namenil odbiri čebelnih družin in vzreji ustreznih matic. V ta namen je poleg redne učiteljske in upraviteljske službe v Dobu pri Domžalah postavil pravi »čebelarški laboratorij«, kjer je vzrejal maticе za nerodilne čebelne družine in jih pošiljal po Jugoslaviji.

Tako si je še razmeroma mlad pridobil s svojo vztrajnostjo in sposobnostjo kvalifikacijo čebelarskega mojstra, izvedenca za čebelne bolezni in čebelarja-predavatelja. Povzpел se je med naše najbolj iskane čebelarske predavatelje tedanje dobe. Svoje znanje in izkušnje je prenašal po čebelarskih podružnicah po vsej Sloveniji, in to najraje neposredno ob čebelnjakih ter tako vezal teorijo z napredno prakso, svoja predavanja pa usmerjal tako, da je izzival vprašanja in s tem spodbujal k ustvarjalnemu sodelovanju. Zato so si njegovih predavanj želeli še in še.

Vse te svoje lepe lastnosti in obilne vednosti je po drugi svetovni vojni, ko je

prevzel kot dober učitelj organiziranje papirniške industrijske šole na Količevem, prinesel v naše čebelarstvo društvo. Čebelarji Ljubljana Moste-Polje smo z njegovim včlanjenjem pridobili tudi njegovo znanje in izkušnje na čebelarstem področju. Tu je z enako mladostno zagnanostjo razdalja svoje znanje in moči v društvih in drugod, bodisi s predavanji ali praktično pomočjo pri prevažanju čebel na pašo v Liko, pod Fruško goro ali v Mačvo, ko so začeli zazidavati dotedanja plodovita ajdova polja s hišicami in stanovanjskimi bloki. Kljub že načetemu zdravju je družno čebelaril z očetom Bitencem, dokler mu bolezen ni onemogočila praktičnega čebelarjenja, kar ga je močno prizadelo. Toda njegov pisalni stroj je še vztrajal in pokojni tov. Mayer je do predzadnjih let aktivno sodeloval pri Slovenskem čebelarju.

K številnim priznanjem, diplomam in odlikovanjem, med temi seveda red A. Janše prve stopnje, se je pridružilo tudi častno članstvo v našem društvu, kar vse potrjuje njegovo izredno, izvirno in neugnano čebelarstvo dejavnost.

Za vse, kar je storil za napredek slovenskega čebelarstva in posebej še za naše čebelarstvo društvo, se pridružujemo iskreni zahvali, ki jo je v poslovnih besedah na ljubljanskih Žalah izrekel v imenu ZČDS M. Mencej. Njegovi zvesti sopotniki in vsem njegovim pa naše globoko sočustvovanje.

Čebelarstvo društvo
Ljubljana Moste-Polje

ANTON STRAH

Smrt je zopet zamahnla s svojo koso med naše člane. Tokrat je pod njo omahnil naš dolgoletni član, predsednik, tajnik in organizator Anton Strah. Rodil se je v Velikih Laščah na Cerejem 8. 8. 1903. Po končanem učiteljsku je nastopil službo na Velikem Podlogu. Na svoji domačiji na Cerejem si je postavil lep čebelnjak ter se leta 1929 vključil v našo čebelarstvo organizacijo. Se istega leta je na občnem zboru postal njen predsednik in je to ostal do leta 1934. Leta 1945 je bil izvoljen za tajnika čebelarstva družine. Pod njegovim vodstvom si je družina številčno opomogla, saj mu je uspelo pridobiti vse neorganizirane čebelarje velikolaške okolice. Organiziral je več predavanj znanih čebelarjev, predaval pa je tudi sam. Organiziral je tudi prve prevoze čebel.

Po vojni se je preselil v Ljubljano, toda naše organizacije in svojih čebelic ni zapustil. Med našimi čebelarji je bil pokojni Strah zelo priljubljen. Prejel je red Antona Janše III. stopnje, občni zbor je sprejel tudi sklep o odlikovanju tov. Straha z redom A. J. II. stopnje vendar podelitve ni dočkal, izvoljen pa je bil tudi za častnega člana našega društva.

Od pokojnika smo se poslovili na ljubljanskih Žalah ob spremstvu čebelarjev, številnih prijateljev in sorodnikov. Poklonil se mu je tudi naš društveni prapor. Spomin na plemenitega tovariša, dobrega čebelarja in prijatelja bo med nami vedno živel.

ČD Velike Lašče — tajnik Škulj

JANEZ LUNDER

Člani ČD Velike Lašče smo se lansko leto poslovili od našega dolgoletnega člana Janeza Lundera »Vahtarjevega očeta«. Pokojni se je rodil 20. 7. 1900 na Vinkovem v revni kmečki družini. Ko je dopolnil 20 let, je šel v službo k železnici. Čebelaril je nad petdeset let. Petnajst let je bil član upravnega odbora društva in več let predsednik nadzornega odbora. Za njegovo delavnost ga je društvo odlikovalo z odličjem Antona Janše III. stopnje. Pokopali so ga čebelarji, kar je bila njegova želja. Ob odprtem grobu se je od njega poslovil tajnik društva tov. Škulj. Kot prvemu se je poklonil tudi naš

novi društveni prapor. Vsem njegovim izrekamo globoko sožalje.

ČD Velike Lašče, tajnik Lojze Škulj

ALOJZ ZAVRL

Alojz Zavrl se je rodil 13. 6. 1898 v Srednjem Bitnju. Ko je bil star 15 let, je pričel čebelariti. Čebelar je ostal zvest več kot 70 let vse do smrti. Najprej je imel nekaj kranjičev, katere pa je prav kmalu zamenjal z AZ panji. Vse panje je izdelal sam, ker je bil izučen mizar. Dolga leta je imel od 50 do 60 AZ panjev. Ko je prekoračil 70. leto, je polagoma zmanjševal število panjev. Letošnjo zimo je zazimil še pet panjev. Za čebele je navdušil precej prijateljev. Vsem je tudi nesebično pomagal z nasveti, čebelami, posebno pa z maticami, kadar je kdo zaradi neizkušenosti ali smole ostal brez nje.

Ko je bilo kmalu po prvi svetovni vojni v Kranju ustanovljeno čebelarstvo, se je takoj včlanil. Več let je bil tudi v odboru skupaj s pokojnimi čebelarji Japljem, Ravnikom, Roosom in drugimi. Tudi po osvoboditvi je bil dolga leta aktiven v čebelarški družini Kranj. Več let je bil tudi njen blagajnik.

Umrli je 2. decembra 1983 v 86. letu starosti.

Čebelarstva družina Kranj

FRANC TRTNIK

V starosti 86 let nas je veliko prezgodaj zapustil Franc Trtnik iz Škofljice, ki se je rodil 15. 8. 1896. leta na lepo urejeni kmetiji.

Ko je Trtnik prevzel posestvo, so ga predlagali in izvolili za odbornika vodne skupnosti Ljubljanskega barja, ker je bil vsestransko delaven in dosleden.

Za svoje zaslug pri delovanju gasilskega društva je prejel več priznanj in odlikovanj.

Bil je dolga leta zelo delaven član čebelarstva družine Ljubljana, za kar je bil odlikovan z redom Antona Janše III. stopnje.

Čebelariti je pričel, ko je bil star 12 let. Doma ni bilo čebel, zato je kupil pri sosedu en roj. Tako se je pri Trtniku za-

čelo čebelarjenja. Ko je nekoliko napredoval, je leta 1912 postavil čebelnjak, o čemer priča letnica na vratih. Takrat je tudi začel uporabljati panje s premičnim satjem.

Ko smo na Škofljici preteklo leto ustanovljali novo čebelarstvo društvo Škofljica, je kot najstarejši čebelar v okolici imel ustanovni govor.

Njegov sin France bo nadaljeval njegovo delo. Za njegovo življenjsko delo, ki je bilo nad vse razgibano in ustvarjalno, se mu zahvaljujemo.

Sinovima in hčerkam pa iskreno sožalje.

ČD Škofljica — Nebec Vlado

MIRKO KOS

Dne 7. 6. 1983 smo se na bizeljskem pokopališču za vedno poslovili od dolgoletnega člana Mirka Kosa.

Rodil se je 14. 2. 1916 v Hrušici v številni družini. Že v mladosti je začel čebelariti. Delo in veselje s čebelami pa je prekinila druga svetovna vojna, ko so ga z drugimi krajanji preselili v Nemčijo. Po vrnitvi v domovino leta 1945 čebel ni bilo več. Vendar pa mu ljubezen do njih ni dovolila, da bi odnehal. Čez nekaj časa je naletel na svoje panje v 3 km oddaljenem Orešju. Znova je začel čebelariti in v kratkem je napolnil čebelnjak. Po nekaj letih mu je postal celo pretesen in ga je dogradil.

Aktiven je bil pri lovski družini in gasilskem društvu. Kot upokojenec je bil leta 1979 odlikovan z zlatim znakom. Za svoje zvesto delo in za pomoč pri zatiranju boleznih čebel je pa prejel priznanje Antona Janše III. stopnje.

Pokojnega tovariša bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Dobova — Kapele

FRANCE URBANIJA

Tiho in za vedno nas je zapustil naš dolgoletni član France Urbanija. Rodil se je 16. 8. 1912 v kmečki družini na Goriči pri Moravčah. Izučil se je za krojača in do druge svetovne vojne delal kot krojaški pomočnik. V Lukovici si je ustvaril lep dom in družino.

Posebno ljubezen pa je France imel do čebel. Čebelaril je 43 let in kar 25 let bil predsednik čebelarstva družine Lukovica. Ves ta čas je bil član odbora čebelarstva društva Domžale — Kamnik. Za svoje delo v čebelarstvu je prejel od društva tudi red A. Janša III. in II. stopnje. Ta visoka priznanja povedo, da France ni bil samo ljubitelj čebel, temveč da je dal svoj prispevek k razvoju te pomembne gospodarske panoge. Skrb za čebele je prevzel njegov mlajši sin in s tem zagotovil, da se bo čebelarstvo pri hiši nadaljevalo.

K zadnjemu počitku smo ga spremili dne 31. 8. 1983 z društvenim praporom na pokopališče Brdo.

Za čebelarstvo družino Lukovica
France Omahna

LUDVIK ČEŠAREK

Dne 26. 10. 1983 smo se na pokopališču v Hrovači pri Ribnici z globoko žalostjo v srcu poslovili od najstarejšega člana in soustanovitelja čebelarstva društva Ribnica.

Ludvik se je rodil 20. 8. 1902 v kmečki družini. Ko se je osamosvojil, je postal trgovec in kmet. Poleg vsega pa je bil izreden ljubitelj čebel, zato ni čuda, da je aktivno čebelaril nad 65 let.

V našem CD je bil ustanovni član in zelo aktivno sodeloval v izvršilnem odboru kot član in tudi v NO.

Izredno se je izkazal kot gasilec v svojem kraju, saj je bil organizator in ustanovitelj PGD Nemška vas in prvi predsednik tega društva.

Kot delegat v KS in vaškem odboru je užival izreden ugled in imel izredne uspehe, saj je bil svetovalec krajanom v dobrem in v slabem. Spoštovanje do njega in njegovega dela je pokazala velika udeležba na njegovi zadnji poti.

Poslovilne besede direktorja KZ Ribnica Jožeta Benčine, predsednika PGD Nemška vas in našega tajnika društva so orisale njegovo delo in trud.

Nas člane veseli to, da se bomo še srečevali pri njegovem čebelnjaku, saj ga bo nasledil njegov sin Ludvik. Zavedamo se, da nismo vsega plemenitega napisali o njem. Spodbuja nas to, kar je storil za društvo, njene člane in vaščane, vedno se ga bomo spominjali.

ČD Ribnica

MALI OGLASI

Ugodno prodam 90 naseljenih AŽ panjev s stalnim čebelnjakom v Senožetih pri Ljubljani. V okolici čebelnjaka so vse glavne paše. Janez Mahkovic, Ulica Stare pravde 3, 61000 Ljubljana.

Kupim rabljen nakladni panj desetsatar. Romana Zevnik, Nadgorica 132. 61231 Črnuče.

Prodam točilo na pet satov za LR in AŽ mero satnikov, topilnik za vosek na trda goriva ali električno. Do trideset satov lahko topimo hkrati, čas topljenja je pol ure. Prodajam tudi električni topilec za med in osmukalnik s tulci za izlet trotoev, ali samo smukalne mrežice za smukanje cvetnega prahu, ter mreže z vložki proti varozl. Oto Primožič Prebold 39, Prebold.

Prodam 8 rabljenih LR panjev ter kupim rezervno satje za LR panje. Vojko Veber, Sora 46, p. Medvode tel.: 061 — 611 503.

Kupim 30 naseljenih panjev, prednost imajo LR panji.. Bogdan Tesla, Put XIX. Divizije 26 a, 57000 Zadar, tel. 057 — 23 638, po 20. uri.

Kotel za žganjekuho, ali traktorski molekulator zamenjam za mešalec za beton, ali pa prodam. Milan Breznik, Hardek 1, 62270 Ormož tel.: 062 — 701 024.

Kupim prevozni čebelnjak za več kot 50 panjev. Ponudbe s ceno in opisom pošljite na naslov Marjan Strehar, Tomšičeva 48, Slovenska Bistrica tel.: 062 — 811 460.

Prodam 30 naseljenih AŽ panjev desetsatarjev. Panji so stari dve leti. Izdelujem tudi AŽ panje desetsatarje, dobava po dogovoru. Franc Dobnikar Medno 50, p. Sentvid 61210.

Izdelujem plastične matične rešetke velikosti 504 × 412 in debeline 0,50 mm. za nakladne panje. Položi se direktno na naklado. Odprtine za prehod čebel so po celi površini in rešetke se ne trgajo. Po naročilu izdelam tudi rešetke drugih velikosti. Cena za komad je 160.— din. Izdelujem tudi begalnice za izganjanje iz medišč nakladnih panjev. Izdelana je iz kvalitetne pločevine. Cena za komad je 150 din.

Za prevezovanje nakladnih panjev izdelujem tudi dve vrsti napenjalcev. Cena je 75 din, oziroma 60 din za komad.

Omenjeni čebelarški pribor lahko kupite v trgovinah s čebelarskimi potrebščinami, ali ga naročite po povzetju pri proizvajalcu na naslov inž. Miro Rukavina, Marije Hvaličeve 38, 61117 Ljubljana, — Podutik, telefon (061) 527-364 po 15. uri.

Prodam prašilčke na štiri AŽ sate in AŽ lipove satnike. Martin Srebrnič, Plo-nirska 17, (za hotelom Sabotin) telefon 065 — 26462.

Prodam seme trajnice gajlardije, ki daje obilo cvetnega prahu. Jože Kovačič, Gregorčičeva 52, Maribor.

OBVESTILO

Vse čebelarje obveščamo, da bo tretja razširjena številka Slovenskega čebelarja, ki bo posvečena varozl, izšla z desetdnevno zamudo zaradi obilice gradiva. Prosimo, da zamudo sprejmete z razumevanjem.

ČEBELARJI POZOR! NOVO NA NAŠEM TRŽIŠČU

ELEKTROMEHANIKA

LUDVIK GORNIK

Vrhovci cesta XXI/3, 61000 Ljubljana
telefon 061 — 267 336

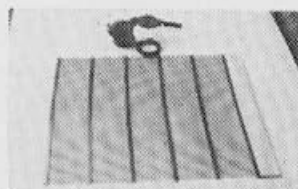
Nudim vam posebne elektromotorje za točila.

Smer obračanja elektromotorja je levo in desno, kar usmerjamo s posebno ročico. Stevilo obratov lahko poljubno izbirate in to od 1 do 300 obratov v minuti. Moč motorja je 150 W in 220 V. Z njim lahko pogajamo točila do 24 satov. Nobeno sodobno čebelarstvo ne sme biti brez električnega točila, ki zelo olajša, že tako naporno delo pri točenju medu. Opremite vaše točilo z našim elektromotorjem še pred pričetkom sezone.

ELEKTROMEHANIKA — Ludvik Gornik

JOŽE RIHAR — IZDELOVANJE ČEBELARSKE OPREME

Gabrje 42, 61356 Dobrova
telefon: 061 — 641 106

Nudim vam več vrst in velikosti **matičnih žičnih rešetak** za AŽ in LR panje.

Pri uporabi rešetak ne potrebujemo nobenih dodatnih lesenih okvirjev, zato so prehodi za čebele skozi matično rešetko po celi površini panja. Pri nakladnih panjih jih položimo direktno na odprtino plodišča tako, da sede rešetka na sate. Debelina rešetke je 2,5 mm. Rešetka omogoča čebelarjem lahek in hiter prehod v medišče. Izdelam vam tudi matične rešetke po meri.

Plastične odtočne pipe za med. Premer odprtine je 40 mm. Zelo hitro in enostavno jo pritrdimo na točilo ali posodo za med. Matične rešetke in odtočne pipe lahko dobite osebno ali vam jih pošljem po povzetju.
PO NAROČILU VAM IZDELAM

Osemsatna kasetna točila na električni pogon, ki jih že več let uspešno uporabljajo v nekaterih naših večjih čebelarstvih.

Posoda za odkrivanje satja s cedilno mrežo. Posoda ima zložljive noge in je zelo primerna za prevoz. Točila in posoda za odkrivanje satja so izdelani iz nerjaveče pločevine.

Dvigalka za dviganje tehtnice in panja na tehtnici. Vgradi se v medišče panja pod tehtnico. Predvsem je nujna za prevozne čebelnjake zaradi razbremenitve tehtnice.

INCA — INJECTA AG

CH — 5723 Teufenthal (Schweiz)

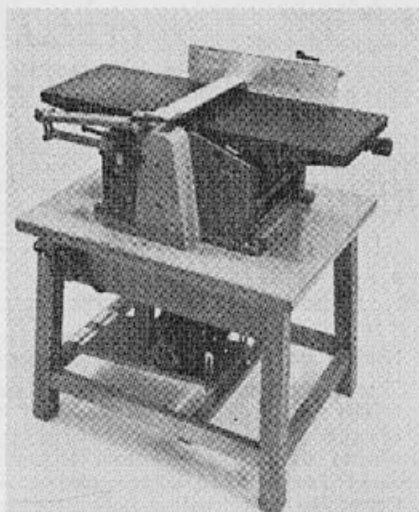
Generalni zastopnik za Jugoslavijo

**SLOVENIJALES — TOZD PROLES
PE 120-1**

61000 LJUBLJANA, Titova 52

HOBY lesno obdelovalni stroji:

- krožne žage
- tračne žage
- poravnalke
- avtomatik (poravnalka, debelinka)
- rezkalni stroji
- stružnice za les

Vse informacije in ogled strojev je možen v trgovini, Titova 52, Ljubljana, ali na telefon: 325-871 int3271

OBVESTILO PREDAVATELJEM ČEBELARSTVA

Vse predavatelje čebelarstva obveščamo, da bo komisija za izobraževanje pri ZČDS organizirala **enodnevno posvetovanje** za predavatelje čebelarstva. Posvetovanje bo v soboto 3. 3. 1984, v Ljubljani na Zadružni zvezi Slovenije Miklošičeva 4, s pričetkom ob 10. uri. Na posvetovanju se bomo pogovorili o perečih organizacijskih in strokovnih vprašanjih.

ZČDS Komisija za izobraževanje
predsednik: Anton Rozman

List izhaja vsakega 1. v mesecu

Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 210 992. Izdajateljski svet: Andrej Petelin, predsednik; člani: inž. Alojz Podjavoršek, Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Boris Slavec, Marjana Hönigsfeld, dr. Jože Korošec.

Uredniški odbor: Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Martin Mencej, Franc Javornik, Franček Sivc, Boris Slavec.

Odgovorni urednik: inž. Jože Babnik.

Glavni urednik: Janez Mihelič prof.

Lektor: Danica Bizjak prof.

Glavni in odgovorni urednik Biltena — Hp Medex — Boris Slavec.

Letna naročnina za nečlane 700.—, za tujino 1200.—, za člane čebelarških organizacij drugih republik 700.— dinarjev. Cena za posamezno številko je 70.— dinarjev za tujino 110.— dinarjev. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Reklamni oglasi: cela stran — 10.000 din, pol strani 6000 din, četrt strani — 3000 din. Splošni oglasi: beseda 20 dinarjev. Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa v tekočem letu, do 20' besed. Za vsako naslednjo besedo doplačajo po veljavni tarifi 20 dinarjev. Članarina znaša 450.— din in 2 din od panja, s članarino je plačan tudi Slovenski čebelar.

St. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Revijo sofinancira RSS.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 8.900 izvodih.

Rokopisov ne vračamo.